

Projekt

z dnia 26.01.2026 r. Zatwierdzony przez
Zarząd Powiatu Tarnogórskiego

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO**

z dnia 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego na lata
2026-2035**

na podstawie art. 32 ust. 2 pkt 1, art. 12 pkt 4 oraz pkt 9a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. 2025 r. poz. 1684), art.3 i art.4 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. 2025 r. poz. 198 z późn. zm.¹⁾) oraz po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz po konsultacjach społecznych

**Rada Powiatu
uchwała:**

- § 1.** Przyjmuje się Strategię Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego na lata 2026-2035 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tarnogórskiego.
- § 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.
- § 4.** Uchwała podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

¹⁾ Przepisy wprowadzające zmiany opublikowano w: Dz. U. 2025 r. poz. 1846

**STRATEGIA ROZWOJU
POWIATU TARNOGÓRSKIEGO
NA LATA 2026-2035**

Opracowanie:
ECOEN CONSULT Sp. z
o.o.
ul. Centralna 5
42-625 Pyrzowice

1. WPROWADZENIE.....	4
2. METODOLOGIA.....	5
3. WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I INFRASTRUKTURALNO- PRZESTRZENNEJ.....	8
3.1 Charakterystyka Powiatu Tarnogórskiego	8
3.2 Diagnoza i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Powiatu Tarnogórskiego.....	14
3.3 Wnioski z diagnozy na podstawie badań ankietowych i wywiadów eksperckich.....	33
4. BILANS STRATEGICZNY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO.....	36
5. WIZJA I MISJA ROZWOJU POWIATU TARNOGÓRSKIEGO.....	51
6. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	53
7. REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	78
8. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI.....	84
8.1 Krajowe Obszary Strategicznej Interwencji.....	84
8.2 Regionalne Obszary Strategicznej Interwencji.....	84
8.3 Obszary strategicznej interwencji istotne dla Powiatu Tarnogórskiego.....	87
9. SPÓJNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	96
10. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII.....	107
11. MONITORING REALIZACJI STRATEGII.....	109
12. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII.....	112
13. EWALUACJA EX-ANTE.....	116

SPIS TABEL

Tabela 1 Dane na temat zamieszkania i zameldowania.....	14
Tabela 2 Struktura ludności w odniesieniu do danych dla województwa w 2023r.	15
Tabela 3 Ludność wg płci w latach 2019-2024.....	16
Tabela 4 Bezrobotni zarejestrowani	19
Tabela 5 Ochrona zdrowia	23
Tabela 6 Długość dróg z podziałem na gminy	26
Tabela 7 Infrastruktura stanowiąca własność Powiatu Tarnogórskiego.....	32
Tabela 8 Analiza SWOT - Mocne i słabe strony	38
Tabela 9 Analiza SWOT - Szanse i zagrożenia	43
Tabela 10 Cele strategiczne wraz z przyporządkowanymi kierunkami działań.....	62
Tabela 11 Cele strategiczne, kierunki i zakresy działań.....	64
Tabela 12 Cele strategiczne, kierunki działań i oczekiwane rezultaty	80
Tabela 13 Wskaźniki monitorowania realizacji założeń Strategii.....	110
Tabela 14 Cele strategiczne, kierunki działań i źródła finansowania w ramach finansowych 2026-2035.....	114

SPIS MAP I WYKRESÓW

Mapa 1 Powiat Tarnogórski na tle mapy Polski	10
Mapa 2 Powiat Tarnogórski na tle mapy województwa śląskiego.....	11
Mapa 3 Powiat Tarnogórski na tle mapy podregionu bytomskiego	11
Mapa 4 Gminy Powiatu Tarnogórskiego	12
Mapa 5 Obszar Strategicznej Interwencji – miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze	91
Mapa 6 Obszar Strategicznej Interwencji – obszary cenne przyrodniczo ..	92
Mapa 7 Obszar Strategicznej Interwencji – ośrodki wzrostu	93
Mapa 8 Obszar Strategicznej Interwencji – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze	94
Mapa 9 Obszar Strategicznej Interwencji – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza	95
Wykres 1 Przyrost naturalny	16
Wykres 2 Migracje ludności	17
Wykres 3 Cele strategiczne wraz z przyporządkowanymi kierunkami działań	61

1. WPROWADZENIE

Aktem prawnym dotyczącym prowadzenia polityki rozwoju jest Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2025 r. poz. 198). Zgodnie z art. 3 ust. 3 tej ustawy, politykę rozwoju prowadzą samorząd powiatowy i gminny oraz ich związki. Ponadto art. 4 ust. 3 tej ustawy, wskazuje, że polityka rozwoju może być prowadzona również na podstawie instrumentów prawnych i finansowych określonych w odrębnych przepisach. Takim odrębnym instrumentem prawnym jest stanowienie przez radę powiatu o kierunkach działania zarządu powiatu, uregulowane w art. 12 pkt 4 ustawy o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2024 r., poz. 107, 1907), będąc podstawą prawną do przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego na lata 2026-2035.

Zapisy Strategii są zorientowane m.in. na podniesienie jakości życia mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego i racjonalne zaspokajanie ich potrzeb, a także stymulowanie rozwoju gospodarczego i w szerokim aspekcie, zwiększenie konkurencyjności i atrakcyjności obszaru Powiatu. W założeniu powyższe nastąpi m.in. poprzez zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, edukacji, pomocy społecznej, zdrowia, kultury i rekreacji; budowanie aktywnej wspólnoty i silnej tożsamości lokalnej; zapewnienie należytego stanu infrastruktury technicznej i społecznej, wykorzystanie posiadanych zasobów i wsparcie rozwoju gospodarczego; przy czym działania powinny być prowadzone z założeniem, że środowisko naturalne jest chronione i wykorzystywane w sposób zrównoważony.

Wypracowana w procesie partycypacji społecznej Strategia Rozwoju wraz z odpowiednio zaprogramowanym i przyjętym procesem monitoringu, pozwoli sprawnie zarządzać Powiatem, rozwiązywać pojawiające się problemy, zjawiska kryzysowe oraz sprzeczności zaistniałe pomiędzy różnymi grupami interesu i uczestnikami procesu funkcjonowania na obszarze Powiatu. Ustalone kierunki działania pozwolą na osiągnięcie efektu synergii działań różnych interesariuszy i efektywnie wykorzystać zidentyfikowane zasoby, a także lokalne potencjały, do realizacji wyznaczonych celów strategicznych. Ponadto pozwolą właściwie gospodarować środkami, które trzeba zaangażować podejmując się realizacji koniecznych działań.

2. METODOLOGIA

Zakres prac składających się na przygotowanie dokumentu Strategii Rozwoju, obejmował działania zorientowane na określenie aktualnych warunków rozwoju Powiatu Tarnogórskiego, w tym przeprowadzenie odpowiednich analiz opartych na pozyskanych danych statystycznych, a także przeprowadzonych badaniach ankietowych, warsztatach i konsultacjach, będących podstawą do sformułowania wizji, misji oraz wyznaczenia celów strategicznych wraz z kierunkami działania. W toku opracowywania niniejszego dokumentu przygotowano diagnozę w sferze społeczno- gospodarczej oraz w sferze infrastrukturalno-przestrzennej.

Diagnoza aktualnych warunków rozwojowych została przeprowadzona na podstawie:

- analizy porównawczej zachodzących na terenie Powiatu Tarnogórskiego tendencji i trendów z uwzględnieniem danych statystycznych,
- analizy i identyfikacji specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Powiatu,
- analizy poziomu zadowolenia i jakości życia, kierunków preferowanych działań i ich rezultatów, mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń postrzeganych przez mieszkańców Powiatu i innych interesariuszy - na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Diagnoza polegała na identyfikacji, gromadzeniu i analizie danych na temat obszaru Powiatu

i zawierała w sobie elementy oceniające potencjały wewnętrzne obszaru oraz uwarunkowania o charakterze zewnętrznym, w zakresie ich wpływu (potencjalnego lub realnego) na wdrażanie Strategii. Ponadto pozyskano wiarygodne i aktualne dane liczbowe charakteryzujące poszczególne potencjały analizowanych obszarów.

Następnie przeprowadzono analizę SWOT, która została wykonana na podstawie zebranych danych statystycznych i badań ilościowych, ponadto wykorzystano wyniki przeprowadzonego procesu partycypacyjnego w formie badań sondażowych. Dzięki przeprowadzonej analizie możliwe było wskazanie szans i zagrożeń płynących z otoczenia zewnętrznego oraz mocnych

i słabych stron obszaru Powiatu Tarnogórskiego, wpływających na określenie celów strategicznych.

W uzupełnieniu pozyskanych w ten sposób informacji, przeprowadzono spotkania konsultacyjne, w tym o charakterze warsztatów strategicznych. Na podstawie identyfikacji lokalnych potencjałów, przeprowadzonych badań sondażowych, wywiadów eksperckich w trakcie spotkań konsultacyjnych z kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Powiatu, określono specyfikę lokalną, czyli punkt widzenia partnerów lokalnych. W całym procesie konsultacyjnym i partycypacyjnym pozyskano dane uwzględniające specyfikę potencjałów poszczególnych sektorów (publicznego, prywatnego gospodarczego i obywatelskiego), ich wzajemne i indywidualne oczekiwania, a także przewidywane korzyści związane z realizacją wspólnej wizji rozwoju. W całościowej analizie jako szczególnie istotne brano pod uwagę znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego. Zebrane w ten sposób dane, a także opinie uzyskane w wyniku przeprowadzonych sondaży i konsultacji, w tym w postaci warsztatów strategicznych, posłużyły jako wytyczne do stworzenia przedmiotowej Strategii i stanowiły punkt wyjścia do określenia jej kluczowych strategicznych elementów, w tym wizji i misji Powiatu. Powyższe pozwoliło określić główne wyzwania i cele strategiczne, a także kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Uzupełnieniem wyżej wymienionych, jest wskazanie oczekiwanych rezultatów tych działań wraz z określeniem wskaźników ich osiągnięcia. Część strategiczną uzupełniono o kierunki działań, które powinny zostać zrealizowane. Założenia planu działania zostały poprzedzone dyskusją nad kierunkami działań i planowanymi zakresami, z władzami samorządowymi i reprezentantami społeczeństwa. Strategię opracowano z uwzględnieniem spójności z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” oraz kluczowymi strategiami szczebla krajowego, w tym m.in. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, a także Strategią Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r., Strategią Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 r., czy z założeniami obecnej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej, w tym dokumentu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027. Przyjęto, że Strategia wyznacza perspektywę rozwoju Powiatu do 2035 r. W Strategii uwzględniono możliwość finansowania działań ze środków własnych

Powiatu, innych środków krajowych, jak i funduszy Unii Europejskiej. Biorąc pod uwagę przyjęty horyzont czasowy, złożoność zachodzących procesów społecznych i gospodarczych, a także uwarunkowań makroekonomicznych, zaproponowano adekwatny systemem monitoringu i przyjęto możliwość modyfikacji przyjętych zapisów Strategii.

Zakres przedmiotowy Strategii obejmuje m.in. następujące obszary problemowe:

- rozwój kapitału społecznego i aktywna integracja społeczna,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i rozwój kultury,
- rozwój edukacji, podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji,
- ochrona środowiska, dziedzictwa przyrodniczego,
- zwiększanie atrakcyjności obszaru Powiatu,
- stymulowanie konkurencyjności gospodarki, rozwój przedsiębiorczości,
- stymulowanie procesów polepszających jakość życia mieszkańców oraz poprawę infrastruktury społecznej i technicznej obszaru Powiatu.

Reasumując opracowany dokument w zasadniczej części zawiera:

- wnioski z przeprowadzonej wieloaspektowej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i infrastrukturalnej,
- zidentyfikowane potencjały i bariery rozwojowe oraz określone wyzwania strategiczne, będące punktem wyjścia do określenia misji, wizji i celów,
- skonkretyzowaną wizję, opisującą stan rozwoju Powiatu, który powinien zaistnieć w rezultacie realizacji celów wyznaczonych w Strategii,
- ustaloną misję Powiatu, określającą cele wszystkich działań wdrażanej Strategii,
- zidentyfikowane cele strategiczne i rekomendowane kierunki działania, umożliwiające realizację przyjętych zamierzeń strategicznych,
- doprecyzowane uwarunkowania realizacyjne i przyjęty system wdrażania strategii.

3. WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I INFRASTRUKTURALNO-PRZESTRZENNEJ

W niniejszym rozdziale przedstawiono wnioski z diagnozy przeprowadzonej dla obszaru Powiatu Tarnogórskiego. Diagnoza ta, zawierająca opis czynników i zachodzących zjawisk oraz ocena skali i charakteru potrzeb na podstawie zebranych danych statystycznych i przeprowadzonych badań sondażowych, pozwoliła na zidentyfikowanie specyficznych uwarunkowań i lokalnych potencjałów Powiatu, szczególnie w kontekście obszarów, które zgodnie z ustawą o samorządzie powiatowym stanowią domenę samorządu Powiatu Tarnogórskiego. Wnioski z diagnozy obejmują aspekty sytuacji społeczno-gospodarczej i infrastrukturalno-przestrzennej oraz zaobserwowane zjawiska i trendy.

3.1 Charakterystyka Powiatu Tarnogórskiego

Powiat Tarnogórski położony jest w środkowo zachodniej części województwa śląskiego na granicy aglomeracji śląskiej (subregion centralny), w podregionie bytomskim. Na powierzchni 644 km² mieszka 139 101 osób.

Obszary miejskie i przemysłowe zajmują 90,4 km², użytki rolne 199 km² a lasy 322 km².

Powiat Tarnogórski jest jednostką administracyjną, w skład której wchodzi 4 gminy miejskie (Kalety, Miasteczko Śląskie, Radzionków i Tarnowskie Góry) oraz 5 gmin wiejskich (Krupski Młyn, Ożarowice, Świerklaniec, Tworóg i Zbrostawice). Gęstość zaludnienia wynosi 216 osób na km². Liczba miejscowości wynosi 52 a liczba sołectw 48. Powiat Tarnogórski sąsiaduje

z miastami na prawach powiatu: Bytomiem, Gliwicami, Piekarami Śląskimi i Zabrzem oraz powiatami ziemskimi: będzińskim, gliwickim, lublinieckim i myszkowskim w województwie śląskim oraz powiatem strzeleckim w województwie opolskim.

Zgodnie z art. 4 ustawy o samorządzie powiatowym, Powiat wykonuje zadania publiczne

o charakterze ponadgminnym. Są to działania dotyczące:

- ponadpodstawowych usług społecznych, do których zalicza się edukację publiczną szczebla ponadpodstawowego, promocję i ochronę zdrowia (w tym prowadzenie szpitali), opiekę społeczną (w tym prowadzenie domów opieki społecznej), pomoc społeczną, kulturę, kulturę fizyczną i turystykę,

- ponadpodstawowej infrastruktury technicznej, do której zalicza się utrzymanie powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, a także zarządzanie drogami publicznymi o zasięgu ponadgminnym,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli w wymiarze ponadgminnym, tj. obronności, ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska,
- ochrony środowiska o charakterze ponadgminnym, w tym gospodarki wodnej, rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,
- działalności organizatorskiej zmierzającej do rozwiązywania lokalnych problemów, w tym przeciwdziałania bezrobociu, wspierania osób niepełnosprawnych, ochrony praw konsumenta, ochrony dóbr kultury, promocji powiatu i współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Powiat wykonuje zadania przez działające w ramach powiatowej administracji zespolonej inspekcje, służby i straże - powiatową komendę policji, powiatową komendę państwowej straży pożarnej, powiatowy inspektorat weterynarii i powiatowego inspektora nadzoru budowlanego. Powiat realizuje także zadania z zakresu administracji rządowej – jest jednostką wykonawczą administracji rządowej realizującą zadania zlecone.

Mapa 1 Powiat Tarnogórski na tle mapy Polski

Opracowanie własne na podstawie https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:POLSKA_mapa_woj_z_powiatami.png

Mapa 2 Powiat Tarnogórski na tle mapy województwa śląskiego

Opracowanie własne na podstawie

https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Slaskie_mapa_administracyjna.png

Mapa 3 Powiat Tarnogórski na tle mapy podregionu bytomskiego

Opracowanie własne na podstawie

https://pl.wikipedia.org/wiki/Podregion#/media/Plik:POLSKA_NUTS3-2018.png

Mapa 4 Gminy Powiatu Tarnogórskiego

Opracowanie własne na podstawie https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Powiat_tarnog%C3%B3rski_-_nazwy.PNG

Historia Powiatu Tarnogórskiego sięga 1741 roku, w którym król pruski Fryderyk II Wielki wydał ordonans nakazujący wydzielenie powiatów i podporządkowanie ich starostom. Stolicą utworzonego wówczas powiatu formalnie był Bytom, ale faktyczną siedzibą władz - Tarnowskie Góry. W 1818 r. władze powiatu przeniesiono do Bytomia. Po 55 latach, ustawą z 1873 roku z północnej części powiatu bytomskiego utworzono Powiat Tarnogórski. W takim kształcie doczekał on końca I wojny światowej. Po I wojnie światowej ziemia tarnogórska została w 1922 r. podzielona między Niemcy i II Rzeczpospolitą. Polski Powiat Tarnogórski obejmował 254,25 km² i liczył ponad 66 tys. mieszkańców. 1 kwietnia 1939 r. do Powiatu włączono Piekary Śląskie, Brzozowice-Kamień, Brzeziny Śląskie i Dąbrówkę Wielką. W czasie II wojny światowej, od 1 kwietnia 1942 r. przedwojenna jednostka administracyjna stała się częścią niemieckiego powiatu Beuthen-Tarnowitz (Bytom-Tarnowskie Góry). Siedzibą władz powiatowych pozostały Tarnowskie Góry. Po wojnie przywrócono podział sprzed 1 września 1939 roku. W latach 1951-1956 dołączono do Powiatu Tarnogórskiego tereny z dawnego powiatu bytomskiego, gliwickiego i będzińskiego. 1 czerwca 1975 r. w konsekwencji wprowadzenia

dwustopniowego podziału administracyjnego (na gminy i województwa) Powiat został na 24 lata zlikwidowany. 1 stycznia 1999 roku reforma przywracająca trójstopniową strukturę podziału terytorialnego odrodziła Powiat Tarnogórski, w skład którego weszły wymienione wyżej jednostki miejskie i gminne.

Powiat Tarnogórski z uwagi na położenie, warunki geograficzne i historyczne uwarunkowania, wykazuje cechy przejściowe łącząc tereny zurbanizowane i uprzemysłowione, przejawiające się funkcjonowaniem zakładów przemysłowych, terenów inwestycyjnych, powiązań infrastrukturalnych i układów komunikacyjnych, z terenami rolniczymi i przeważającymi obszarami leśnymi (51,7% powierzchni Powiatu znajduje się na terenie Lasów Lublinieckich). Powyższe czynniki znajdują odbicie zarówno w silnym zróżnicowaniu liczby ludności i strukturze zatrudnienia, jak i strukturze dochodów poszczególnych jednostek wchodzących w skład Powiatu i jej mieszkańców.

Powiat leży w obrębie dwóch regionów - część północno-zachodnia to obszar doliny Małej Panwi i Stoły na terenie Niziny Śląskiej, natomiast pozostała część to obszar Wyżyny Śląskiej z Garbem Tarnogórskim. Powiat usytuowany jest w dorzeczu Odry (rzeki Mała Panew, Stoła i Drama) oraz Wisły (rzeka Brynica). Głównymi obszarami wodnymi Powiatu są ponadto zbiorniki wodne Kozłowa Góra, Nakło-Chechło i Zielona.

Przez Powiat Tarnogórski przebiegają ważne szlaki komunikacyjne:

- linie kolejowe: 127 Radzionków – Tarnowskie Góry, 130 Tarnowskie Góry – Kalety, 131 Chorzów Batory – Tczew (kluczowa dla transportu towarowego magistrala węglowa), 144 Tarnowskie Góry – Opole Główne, 182 Tarnowskie Góry – Zawiercie (przebiegająca przy Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach) oraz szlak kolejowy Katowice – Lubliniec – Poznań. Przez Powiat Tarnogórski przebiega także jedna z najstarszych linii kolei wąskotorowych o prześwicie 785 mm - Górnośląska Kolej Wąskotorowa relacji Bytom – Tarnowskie Góry – Miasteczko Śląskie. Zabytkowa obecnie trasa, stanowiąca od lat 90-tych XX wieku ważną atrakcję turystyczną, powstała w XIX wieku jako system transportu pomiędzy kopalniami, hutami i innymi zakładami związanym z funkcjonowaniem przemysłu ciężkiego.
- drogowe: drogi krajowe (DK11 Bytom – Lubliniec – Ostrów Wielkopolski – Poznań – Kołobrzeg, DK78 Chałupki – Chmielnik, DK 94 Zgorzelec -

Kraków, droga ekspresowa S1 Pyrzowice – Mysłowice, autostrada A1 Ostrawa – Gdańsk oraz projektowana droga ekspresowa S11 Kołobrzeg – Bytom), wojewódzkie (drogi wojewódzkie 908, 909, 912 i 913), powiatowe i gminne, których zarządcą jest odpowiednio zarząd powiatu i wójt/burmistrz danej gminy.

Ponadto na terenie Powiatu Tarnogórskiego, w gminie Ożarowice, zlokalizowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice im. Wojciecha Korfanteo w Pyrzowicach. Port

w 2024 roku obsłużył 6,4 mln pasażerów, wykonał 48 505 operacji lotniczych i odprawił 37 175 ton towarów, stanowiąc jeden z najważniejszych elementów krajowej sieci lotniczych przewozów osobowych i towarowych.

3.2 Diagnoza i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Powiatu Tarnogórskiego

DEMOGRAFIA

Według danych GUS na koniec grudnia 2024 r. roku na terenie Powiatu Tarnogórskiego mieszkało 139 101 osób, w tym 67 241 mężczyzn (48,34 %) i 71 860 kobiet (51,66%). Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 215,5 os/km². Średni wiek mieszkańców wynosił 43,4 lat i był porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego (42,7 lat) oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski (42 lata).

Tabela 1 Dane na temat zamieszkania i zameldowania

miasto/gmina	powierzchnia w km ²	ludność wg miejsca zameldowania	gęstość zaludnienia	ludność wg miejsca zamieszkania
		- dane z gmin	osób/km ²	- dane GUS -
		31.12.2024 r.	30.06.2024 r.	30.06.2024 r.
Kalety	76	8 021	107	8 136
Miasteczko Śląskie	68	6 613	102	6 919
Radzionków	13	15 338	1 232	16 020
Tarnowskie Góry	84	57 324	729	61 240
razem gminy	241	87 296		92 315

miejskie

Ożarówce	46	5 814	129	5 938
Krupski Młyn	39	3 012	77	2 988
Świerklaniec	45	12 483	293	13 201
Tworóg	125	8 194	65	8 231
Zbrostawice	148	15 424	111	16 428
razem gminy wiejskie	403	44 927		46 786
Ogółem Powiat	644	132 223	216	139 101

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Powiatu Tarnogórskiego za rok 2024

Tabela 2 Struktura ludności w odniesieniu do danych dla województwa w 2023r.

Jednostka terytorialna	Ludność	Płeć		Średnia gęstość zaludnienia (km ²)
		mężczyźni	kobiety	
Powiat Tarnogórski	139 101	67 241	71 860	215,5
województwo śląskie	4 291 441	2 062 849	2 228 592	347,9

Źródło: GUS

Ogólne dane statystyczne dotyczące podziału ludności wg płci za lata 2019 – 2024 obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat proporcja płci nie ulega istotnym zmianom, a w roku 2024 podobnie jak w 2019 utrzymuje się przewaga ilości kobiet nad mężczyznami. Zaobserwować można ponadto, że ogólna liczba ludności utrzymuje się na stałym poziomie.

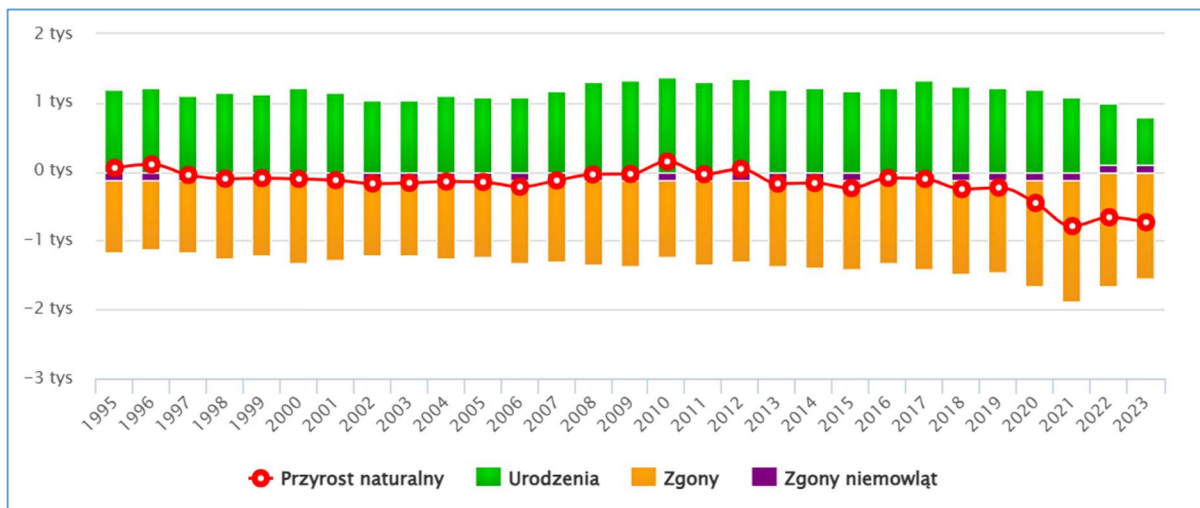
Tabela 3 Ludność wg płci w latach 2019-2024

Liczba ludności	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ogółem	140 022	139 002	139 011	139 191	139 240	139 101
mężczyźni	68 062	67 388	67 353	67 367	67 298	67 241
kobiety	71 960	71 614	71 658	71 824	71 942	71 860

Źródło: Opracowanie na podstawie: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020 oraz Banku Danych Lokalnych

Przyrost naturalny w Powiecie Tarnogórskim po okresie stabilizacji zmniejsza się od 2020 roku, co obrazuje poniższy wykres.

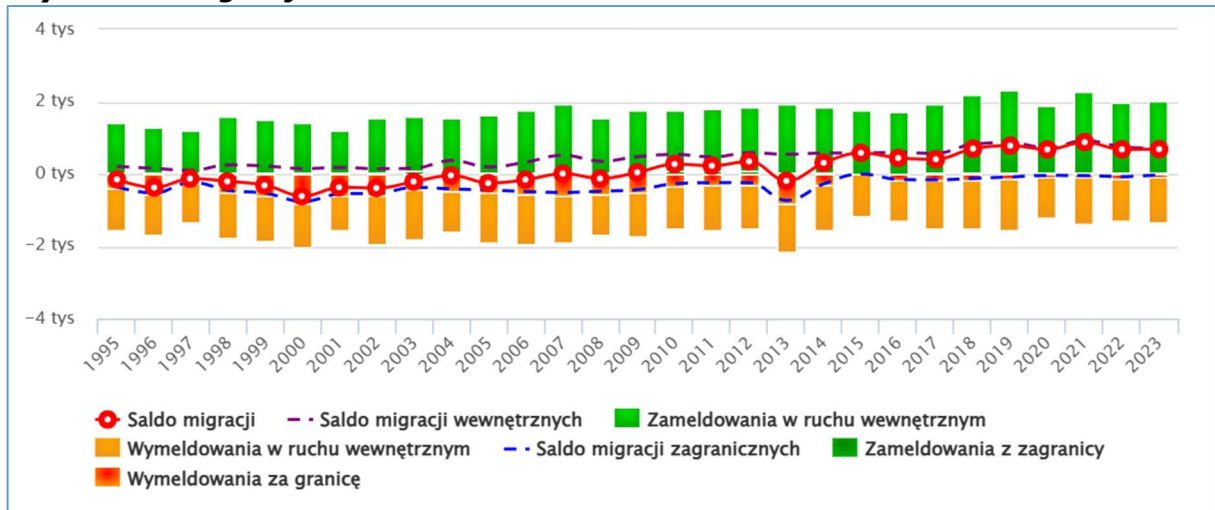
Wykres 1 Przyrost naturalny

Źródło: GUS

W 2023 roku zarejestrowano 1 980 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 1 270 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Powiatu Tarnogórskiego 710. W tym samym roku 48 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 71 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -23. Oba salda migracji w ujęciu wieloletnim wykazują stabilne wielkości.

Wykres 2 Migracje ludności

Źródło: GUS

KONKLUZJE DOTYCZĄCE DEMOGRAFII

- utrzymuje się stabilna liczba ludności
- notuje się dodatnie saldo migracji
- obserwuje się malejący przyrost naturalny
- utrzymuje się przewaga liczby kobiet nad mężczyznami w ogólnej liczbie mieszkańców

GOSPODARKA

W Powiecie Tarnogórskim w roku 2024 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 19 003 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 13 738 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 1 096 nowych podmiotów, a 700 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2010-2024 najwięcej (1 419) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (967) w roku 2020. W tym samym okresie najwięcej (1 266) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (512) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Powiecie Tarnogórskim najwięcej (1 659) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (18 292) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,2% (230) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo,

leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 23,6% (4 457) podmiotów, a 75,2% (14 316) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Powiecie Tarnogórskim najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (22.7%) oraz budownictwo (14.8%).

W tym kontekście należy zwrócić uwagę, na wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców Powiatu i rosnące nasycenie jego obszaru w podmioty gospodarcze.

KONKLUZJE DOTYCZĄCE GOSPODARKI

- **wzrasta ilość podmiotów gospodarczych**
- **notowana jest przeważająca ilość podmiotów sektora prywatnego**
- **największą ilość zarejestrowanych podmiotów prywatnych stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą**

RYNEK PRACY

W Powiecie Tarnogórskim na 1000 mieszkańców pracują 242 osoby. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa śląskiego oraz mniej od wartości dla Polski. 45,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 54,1% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Powiecie Tarnogórskim wynosiło w 2024 roku 4,4% (4,4% wśród kobiet i 4,4% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa śląskiego oraz nieznacznie mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego 13 749 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 11 683 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi - 2 066. 3,4% aktywnych zawodowo mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 34,7% w przemyśle i budownictwie, a 29,9% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,9% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Opisując potencjał rynku pracy, przywołać należy dane o podmiotach

gospodarki narodowej, w podziale na sektor prywatny i publiczny. W 2015 roku sektor prywatny stanowił 97,3% wszystkich podmiotów (w 2010 roku - 97%). W 2023 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Powiecie Tarnogórskim wynosiło 7 145,99 PLN, co odpowiada 94,10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w Polsce. Analizując rynek pracy należy równocześnie poddać analizie problematykę bezrobocia. W 2024 roku Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowskich Górach dysponował łącznie 2 456 ofertami pracy (w roku 2023 - 2 225). Zaobserwować można zmniejszenie liczby bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych i pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok. Bezrobocie wśród osób poniżej 30 roku życia i powyżej 50 roku życia oscyluje wokół 25 %. Znamienny jest także wzrost bezrobocia wśród osób z wyższym i średnim wykształceniem.

Tabela 4 Bezrobotni zarejestrowani

Bezrobotni	2020	2021	2022	2023	2024
ogółem	3 326	3 128	3 321	2 276	2 324
kobiety	1 841	1 703	1 276	1 204	1 208
mężczyźni	1 485	1 425	1 045	1 072	1 116
długotrwale bezrobotni	1 632	1 845	1 291	1 159	1 090

Źródło: GUS

KONKLUZJE DOTYCZĄCE RYNKU PRACY

- przeważająca liczba osób pracuje w sektorze prywatnym
- większą liczbę stanowią wyjeżdżający do pracy poza teren Powiatu niż przyjeżdżający do pracy spoza terenu Powiatu
- średnie wynagrodzenie jest niższe niż wynagrodzenie na poziomie krajowym
- bezrobocie jest wyższe niż w województwie śląskim
- wzrasta liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym i średnim
- spada liczba osób długotrwale bezrobotnych

BEZPIECZEŃSTWO

W 2024 roku w Powiecie Tarnogórskim stwierdzono 2 627 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 18,89 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wynosi ona 0,3% wskaźnika dla Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Powiecie Tarnogórskim wynosi 65,80% i jest znacznie mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa śląskiego oraz mniejszy od wskaźnika dla całej Polski. Najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 1 353 (wykrywalność 67,7 %) oraz przeciwko mieniu - 1 282 (wykrywalność 47,4 %). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 893 (wykrywalność 55,6%), drogowe - 204 (98,5 %) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 92 (91,3 %).

Poczucie bezpośrednio rozumianego bezpieczeństwa mieszkańców gwarantują efektywne i skuteczne działające służby – policja, wojsko oraz państwowa i ochotnicza straż pożarna, a także służby zarządzania kryzysowego. W ramach funkcjonowania Powiatu Tarnogórskiego podmiotami takimi są: Powiatowa Komenda Policji, Państwowa Straż Pożarna oraz Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, a także Biuro Bezpieczeństwa Publicznego i Zdrowia. W ramach działalności Powiatowej Komendy Policji funkcjonują wydziały: drogowy, prewencji i kryminalny. Na terenie Powiatu działa 5 komisariatów: w Radzionkowie, Zbrosławicach, Kaletach, Tworogu i Pyrzowicach. W wyniku działalności Policji w 2024 roku odnotowano spadek poziomu przestępczości ogólnej na terenie Powiatu Tarnogórskiego (dynamika na poziomie 99,4%). Przestępczość ogólna spadła o 14 postępowań wszczętych, przy nieznacznym spadku wykrywalności przestępstw o 7%. Poziom przestępczości w 7 kategoriach w porównaniu do roku ubiegłego również jest niższy: prowadzono aż o 184 postępowań mniej - co daje dynamikę na poziomie 74,3%, jednakże w tej kategorii kolejny rok z rzędu odnotowano wzrost wykrywalności tychże przestępstw. Policja kontynuowała współpracę z innymi służbami - Strażą Graniczną, Służbą Celną - zwłaszcza na terenie Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach oraz w zwalczaniu przestępczości narkotykowej, ze Strażą Miejską w Tarnowskich Górach i Radzionkowie, ze Strażą Ochrony Kolei, Społeczną Strażą Rybacką, Strażą Leśną

Nadleśnictwa Świerklaniec oraz Służbą Więzienną w Tarnowskich Górach. W zakresie poszukiwań osób zaginionych oraz ukrywających się przed organami ścigania lub wymiaru sprawiedliwości osiągnięty został wskaźnik skuteczności poszukiwań osób zaginionych na poziomie 100%. Ponadto w zakresie poszukiwań osób listami gończymi osiągnięto wskaźnik skuteczności na poziomie 99,5%. Wartość średniego czasu oczekiwana na reakcję na zdarzenia w kategorii „pilne” wyniosła 9 minut i 35 sekund mimo problemów kadrowych, z którymi boryka się Policja w całym kraju. Właśnie ze względów kadrowych nie zdołano utrzymać zakładanego miernika w zakresie obchodu przez policjantów tzw. pierwszego kontaktu, czyli dzielnicowych, który na koniec 2024 roku wyniósł 73,54% (próg oczekiwania został określony na poziomie 75%).

Z kolei Państwowa Straż Pożarna, zgodnie z wymogami ustawowymi prowadziła działalność w zakresie rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń, organizowania i prowadzenia akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń, wykonywania pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze oraz nadzoru nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych.

KONKLUZJE DOTYCZĄCE BEZPIECZEŃSTWA

- zmniejsza się poziom przestępczości
- utrzymuje się ogólny poziom wykrywalności przestępstw
- notuje się problemy kadrowe Policji
- zmniejsza się ilość zdarzeń i zagrożeń likwidowanych przez PSP

EDUKACJA

Spośród mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego, zgodnie z danymi GUS 30 530 osób jest

w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 14 947 kobiet oraz 15 584 mężczyzn. Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku, 25,6% ludności posiada wykształcenie wyższe, 3,7% wykształcenie policealne, 10,3% średnie ogólnokształcące, a 22,8% średnie zawodowe.

Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 22,4% mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego, gimnazjalnym 2,8%, natomiast 9,5% podstawowym ukończonym. 3,0% mieszkańców zakończyło edukację

przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do średniej krajowej, mieszkańcy Powiatu Tarnogórskiego mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Powiecie Tarnogórskim największy odsetek ma wykształcenie wyższe (28,6%) oraz średnie zawodowe (19,4%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (26,9%) oraz średnie zawodowe (26,3%). W roku 2023 w Powiecie Tarnogórskim mieściły się 64 przedszkola, w których do 275 oddziałów uczęszczało 5 318 dzieci (2 601 dziewczynek oraz 2 717 chłopców). 18,7% mieszkańców Powiatu w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowania przedszkolnego (18,9% wśród dziewczynek i 18,4% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 962 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na terenie Powiatu działają 53 szkoły podstawowe, w których w 652 oddziałach uczyło się 11 173 uczniów (5 346 dziewcząt oraz 5 827 chłopców). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 29,7% ludności (29,6% wśród dziewczynek i 29,9% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 17,1 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 90,50. W Powiecie znajduje się 10 liceów ogólnokształcących (w których w 103 oddziałach uczyło się 2 803 uczniów: 1 581 kobiet oraz 1 222 mężczyzn, a w 2023 zarejestrowano 517 absolwentów), 12 techników (w których w 169 oddziałach uczyło się 4 430 uczniów: 2 086 kobiet oraz 2 344 mężczyzn, a w 2023 zarejestrowano 607 absolwentów) i 10 branżowych szkół I stopnia (w których w 49 oddziałach uczyło się 948 uczniów: 333 kobiety oraz 615 mężczyzn). W grupie wiekowej 16-18 lat kształci się 13,0% mieszkańców (13,1% wśród dziewczyn i 12,9% wśród chłopaków). Na jeden oddział w szkołach ogólnokształcących przypada 27,2 uczniów. 19,3 uczniów przypada na oddział w branżowych szkołach I stopnia, a 26,2 uczniów na oddział w technicach. W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) uczy się 23,2% mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego (23,0 % kobiet i 23,4 % mężczyzn).

KONKLUZJE DOTYCZĄCE EDUKACJI

- poziom wykształcenia mieszkańców jest analogiczny do poziomu wykształcenia na terenie całego kraju**
- oferta edukacyjna szkół zarządzanych przez Powiat jest zróżnicowana i jest wysokiej jakości**

- realizacja projektów edukacyjnych dofinansowanych ze źródeł zewnętrznych
- zróżnicowana oferta zajęć pozalekcyjnych

OCHRONA ZDROWIA i POMOC SPOŁECZNA

Ochrona zdrowia na terenie Powiatu w zakresie specjalistycznych procedur medycznych realizowana jest w Wielospecjalistycznym Szpitalu Powiatowym S.A. im. Bronisława Hagera w Tarnowskich Górach. Kontrakt szpitala na 2024 rok wyniósł 139 590 094 zł. Szpital w 2024 roku obsłużył 115 078 pacjentów, w tym w trybie szpitalnym 28 753, a w trybie ambulatoryjnym 86 325 pacjentów. W ramach nocnej i świątecznej opieki medycznej przyjęto 27 363 pacjentów, w tym w SOR 13 492 pacjentów, a w ramach podstawowej opieki medycznej 6 705 pacjentów. Szpital świadczy usługi w ramach 12 oddziałów i 15 poradni.

Tabela 5 Ochrona zdrowia

Usługi/obiekty	2020	2021	2022	2023	2024
porady lekarskie ogółem	880223	989281	1034675	1081518	1088062
teleporady ogółem	-	-	-	102 249	95 012
teleporady w podstawowej opiece zdrowotnej	-	-	-	83 642	81 194
teleporady w specjalistycznej opiece zdrowotnej	-	-	-	18 607	13 818
przychodnie ogółem	92	89	90	94	94
przychodnie na 10 tys. ludności	7	6	6	7	7
ludność na aptekę ogólnodostępną	3 564	3 568	3 570	3 568	-
apteki	39	39	39	39	-
farmaceuci	94	94	96	97	-
punkty apteczne	3	4	3	3	-
łóżka zakłady rehabilitacji leczniczej	-	-	5	5	5
średnia liczba łóżek zakłady rehabilitacji leczniczej	-	-	5	5	5
łóżka w zakładach	-	-	65	65	-

pielęgnacyjno- opiekuńczych łóżka w szpitalach ogólnych	1 116	1 280	1 038	1 042	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl>

Działalność w zakresie pomocy społecznej prowadzone jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatową Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną, Tarnogórski ośrodek terapii uzależnień, profilaktyki i pomocy psychologicznej TO-TU oraz Caritas.

KONKLUZJE DOTYCZĄCE ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ

- **wzrasta liczba udzielonych procedur medycznych (porady, hospitalizacje)**
- **zwiększają się wydatki na procedury medyczne i wyposażenie instytucji służby zdrowia**
- **obserwuje się zmniejszenie liczby beneficjentów i gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej**
- **wzrasta liczba rodzin zastępczych i objętych ich opieką dzieci**
- **zmniejsza się liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej**
- **spada liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci**
- **wzrastają kwoty świadczeń rodzinnych**

KULTURA

W 2024 roku w Powiecie Tarnogórskim działało 9 domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic. 8 instytucji posiada sale widowiskowe, w których znajduje się 1 773 standardowych miejsc dla widzów.

W ramach jednostek funkcjonowały 76 koła/kluby/sekcje zrzeszające 1 897 członków (plastyczne/techniczne, taneczne, muzyczne, fotograficzne i filmowe, teatralne, turystyczne i sportowo-rekreacyjne, literackie, seniora/Uniwersytetu Trzeciego Wieku, dyskusyjne kluby filmowe, nauki gry na instrumentach), pracownie specjalistyczne (plastyczne, muzyczne, ceramiczne, multimedialne, baletowe/taneczne) i 98 grup artystycznych zrzeszających 1 963 członków (teatralne, muzyczne – instrumentalne, wokalne i chóry, folklorystyczne - ludowe, pieśni i tańca, kapele, taneczne). W 2024 roku w Powiecie Tarnogórskim działały 2 kina (posiadające 2 sale z 669 miejscami na widowni, w których odbyło się 230

seansów, na które przyszło 25 985 widzów, w tym 76 seansów filmów produkcji polskiej, na które przyszło 9 739 widzów), 28 bibliotek i filii publicznych posiadających księgozbiór liczący 380 371 wolumenów oraz 2 biblioteki i filie naukowe posiadające księgozbiór liczący 21 854 pozycji. Na terenie Powiatu funkcjonują 2 muzea łącznie z oddziałami - w Tarnowskich Górach (Muzeum Miejskie) i w Radzionkowie (Muzeum Chleba, Szkoły i Ciekawostek) oraz Centrum Dokumentacji Deportacji Górnoszlązaków do ZSRR w 1945 roku. Instytucje te zwiedziło 8 408 osób.

Działalność Powiatu Tarnogórskiego w dziedzinie kultury w głównej mierze prowadzona jest przez samorządową instytucję kultury Centrum Kultury Śląskiej w Nakle Śląskim oraz Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury im. Henryka Jordana.

KONKLUZJE DOTYCZĄCE KULTURY

- **wzrasta liczba imprez kulturalnych i ich uczestników**
- **wzrasta liczba grup artystycznych**
- **wzrasta liczba korzystających z bibliotek**

KOMUNIKACJA I DROGI

Układ komunikacyjny Powiatu Tarnogórskiego tworzą połączenia drogowe (krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne) oraz kolejowe. Ponadto na terenie Powiatu zlokalizowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice im. Wojciecha Korfanteo w Pyrzowicach.

W imieniu Zarządu Powiatu Tarnogórskiego drogami powiatowymi zarządza Zarząd Dróg Powiatowych w Tarnowskich Górach, nad którym bieżący nadzór sprawuje Wydział Inwestycji i Drogownictwa Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach. Zgodnie z własną oceną ZDP, 20% dróg jest w dobrym stanie, 24% w stanie zadowalającym, 22% w stanie niezadawalającym a 23% w stanie złym. 11% dróg będących w zarządzaniu ZDP ma nawierzchnie inną niż bitumiczna. W 2024 roku z budżetu ZDP na realizację prac wydatkowano następujące kwoty: na realizację inwestycji - 17 616 821,31 zł, na bieżące utrzymanie nawierzchni bitumicznych - 4 576 109,63 zł, na remonty chodników - 425 393,53 zł, na utrzymanie oznakowania poziomego i pionowego - 459 828,68 zł, na oczyszczanie jezdni - 126 769,42 zł oraz na realizację akcji zima - 1 851 248,80 zł.

Sieć dróg powiatowych liczy ponad 284 km, z tego około 95 km usytuowana jest na terenie miast. Powiat posiada również 294 obiekty

infrastrukturalne (27 obiektów mostowych oraz 267 przepustów).

Tabela 6 Długość dróg z podziałem na gminy

Gminy miejskie	Długość dróg (w km)	Gminy wiejskie	Długość dróg (w km)
Tarnowskie Góry	48,458	Krupski Młyn	11,308
Radzionków	10,158	Tworóg	45,297
Kalety	20,476	Ożarówice	35,903
Miasteczko Śląskie	15,907	Świerklaniec	12,660
		Zbrostawice	84,102
Razem	94,999		189,270
Łącznie drogi			284,269

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Powiatu Tarnogórskiego za rok 2024

KONKLUZJE DOTYCZĄCE KOMUNIKACJI I DRÓG

- na terenie Powiatu funkcjonują znaczące obiekty komunikacyjne i korytarze transportowe (lotnisko, autostrady, drogi ekspresowe, główne linie kolejowe)
- w zarządzie jednostki pozostają drogi na terenach miejskich i wiejskich
- drogi powiatowe w znacznej części wymagają pilnych remontów
- na drogach prowadzone jest zimowe utrzymanie
- wzrastają nakłady na remonty i inwestycje w infrastrukturę drogową i okołodrogową, w tym ścieżki rowerowe, co skutkuje polepszeniem ich stanu i wzrostem długości

TURYSTYKA I REKREACJA

Według danych GUS z 2024 roku w Powiecie Tarnogórskim znajdowało się 5 hoteli (1 cztero-, 3 trzy- i 1 jednogwiazdkowy) i 1 motel (kategorii jednogwiazdkowej). W porównaniu z rokiem 2023, liczba obiektów

noclegowych zmniejszyła się o 1 obiekt.

Turystyczne i rekreacyjne walory Powiatu Tarnogórskiego obejmują atrakcje położone na terenie poszczególnych gmin wchodzących w jego skład. Najważniejszymi obiektami są: wpisana w 2017 roku, na listę światowego dziedzictwa UNESCO, zabytkowa Kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach (w tym Zabytkowa Kopalnia Srebra oraz Sztolnia Czarnego Pstrąga), a także znajdujące się na Szlaku Zabytków Techniki Zabytkowa Stacja Wodociągowa „Zawada” w Karchowicach oraz Muzeum Chleba, Szkoły i Ciekawostek w Radzionkowie (są one corocznie atrakcją największego w Europie Środkowo-Wschodniej festiwalu kultury dziedzictwa przemysłowego Industriada, organizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego); Muzeum Miejskie w Tarnowskich Górach; Centrum Dokumentacji Deportacji Górnoślązaków do ZSRR w 1945 roku w Radzionkowie czy zabytkowa Górnośląska Kolej Wąskotorowa relacji Bytom – Tarnowskie Góry – Miasteczko Śląskie.

Bogate historyczne dziedzictwo terenów Powiatu reprezentują pałace, zespoły pałacowo-parkowe i rezydencje. Są nimi parki w Reptach i w Świerklańcu, będące przed II wojną światową i kilka lat po niej, częścią imponujących zespołów pałacowo-parkowych rodu Henckel von Donnersmarck, pałac w Kamieńcu, zespół pałacowo-parkowy w Brynku, pałac w Nakle Śląskim i pałac w Szałszy. Ofertę turystyczną uzupełniają liczne zabytkowe obiekty, w tym: rynek w Tarnowskich Górach, kościół św. Józefa w Kaletach, Kaplica Bożego Grobu w Potępie, most wiszący nad Małą Panwią w Krupskim Młynie, kościół św. Barbary i zabytkowa kaplica św. Antoniego w Celinach czy kościół św. Antoniego w Tworogu.

Bogata oferta rekreacyjna obejmuje obiekty i tereny sportowo-rekreacyjne, w tym: ścieżki rowerowe, Park Wodny i Halę sportową w Tarnowskich Górach, park na terenie Księżej Góry, IchtioPark w Kaletach, zbiornik Kozłowa Góra, kompleks rekreacyjny w Wilkowicach, zbiorniki wodne Nakło-Chechło i Zielona w Kaletach, ośrodek wypoczynkowy Brzeźnica w Brynku, a także ośrodki jeździeckie w Zbrosławicach, Tarnowskich Górach i Radzionkowie.

Najbardziej znanym i najliczniej odwiedzanym obiektem Powiatu jest Kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach. Pod tą nazwą kryje się grupa zabytków przemysłowych związanych z górnictwem rud metali nieżelaznych z okresu między XVIII a XX wiekiem, wpisanych w 2017 roku

na listę światowego dziedzictwa UNESCO, położonych na terenie Tarnowskich Gór oraz częściowo Bytomia i gminy Zbrostawice. Jak czytamy na stronie <https://unesco.tarnowskiegory.pl/miejsce-swiatowego-dziedzictwa/>: *„Kopalnie rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach zostały wpisane na Listę światowego dziedzictwa w myśl Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego. Wpis na Listę jest potwierdzeniem wyjątkowej powszechnej wartości dobra kulturowego lub przyrodniczego, które zasługuje na ochronę dla dobra całej ludzkości. Dobro składa się z głównego kompleksu kopalnianego i systemu gospodarowania wodami, należącego do historycznej kopalni Fryderyk (...) oraz Stacji Wodociągowej Staszic (...), wraz z bezpośrednio powiązаныmi atrybutami powierzchniowymi. Całe dobro klasyfikowane jest jako pojedyncze, jednak dla ułatwienia procesu ochrony i zarządzania wyróżniono 8 obszarów charakterystycznych, w ramach których wyszczególniono 28 atrybutów. To one wyrażają wyjątkową powszechną wartość oraz umożliwiają ocenę stanu autentyczności i integralności”*. Objęty ochroną obiekt obejmuje:

- podziemia - całe podziemne środowisko: wyrobiska górnicze (sztolnie, szyby, komory) i ich architektoniczne, techniczne oraz inne atrybuty kulturowe wraz z cechami przyrodniczymi związanymi z geologią, mineralogią, hydrologią i bioróżnorodnością (podziemne wyrobiska, Sztolnię Głęboką Fryderyk, Szyb Pokój, Szyb Bohr, Szyby Staszic i Maszynowy, Szyb Pomoc Szczeniu, sztolniowy szyb maszynowy nr 22, szyb sztolniowy nr 17, szyb sztolniowy nr 13, szyb sztolniowy nr 5, Sztolnię Boże Wspomóż, Szyb Anioł, Szyb Żmija, Szyb Szczeń Boże, Szyb Heinitz, Szyb Reden, Szyb Kaehler, Szyb Fryderyka);
- portal i roznos Głębokiej Sztolni Fryderyk - wylot głównej głębokiej sztolni, podkreślony wyjątkowym, neoklasycystycznym kamiennym portalem oraz kanał odprowadzający wodę, wykopany aby utrzymać odprowadzenie wody z kopalni, oddzielone od rzeki Dramy (portal wylotu Sztolni Głębokiej Fryderyk, roznos Sztolni Głębokiej Fryderyk);
- portal i roznos Sztolni Boże Wspomóż - portal północnej sztolni i kanału wylotowego (portal wylotu Sztolni Boże Wspomóż, roznos Sztolni Boże Wspomóż);
- stację wodociągową Staszic - powierzchniowe i podziemne pozostałości unikatowej, napędzanej parą stacji wodociągowej z lat 80-tych XIX wieku, która była zintegrowana z systemem kopalni;

- krajobraz pogórnicy - wyjątkowe, jednorodne murawy zdominowane przez topografię pogórnicy (lokalnie: pingi i warpie), która powstała w wyniku wydobycia rud ołowiu i srebra w XVI w. i następnie rud ołowiu i srebra oraz rud żelaza w XIX w.;
- Srebrną Górę i hałdę popłuczkową - najbardziej rozległy obszar kopalń rud ołowiu i srebra oraz cynku z XV-XVI i z przełomu XVIII i XIX wieku oraz hałdę popłuczkową odpadów skały płonnej (krajobraz pogórnicy Srebrnej Góry, hałda popłuczkowa Kopalni Fryderyk);
- teren dawnej kopalni Fryderyk - stanowisko archeologiczne, obejmujące początkowy obszar zajmowany przez kopalnię oraz kopiec upamiętniający odkrycie rud ołowiu i srebra;
- park miejski - najlepiej zachowany, najbardziej rozległy i najbardziej zróżnicowanym pod względem znajdujących się w nim form topograficznych, obiektów architektonicznych i form zieleni, spośród wielu parków założonych na terenach pogórnicy w Tarnowskich Górach. Obiekt wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO ma powierzchnię 1 672,76 ha (część podziemna ma powierzchnię 1 330,70 ha, a część na powierzchni terenu ma 342,06 ha). Razem ze strefą buforową (dodatkową strefą ochronną o powierzchni 834,17 ha) ochroną objęte jest 2 774,35 ha powierzchni.

Ochroną i promocją obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa UNESCO zajmuje się Lokalna Organizacja Turystyczna Miasta Gwarków, skupiająca samorzady, stowarzyszenia oraz przedsiębiorców branży turystycznej z obszaru Bytomia, Tarnowskich Gór i Zbrostawic.

W skład Stowarzyszenia wchodzi gminy Bytom, Zbrostawice i Tarnowskie Góry, Powiat Tarnogórski oraz Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej, a także stowarzyszenia Gliwicka 66, Dziedzictwo, Stowarzyszenie Górnośląskich Kolei Wąskotorowych i Muzeum w Tarnowskich Górach.

Organizacja prowadzi także działania z zakresu marketingu turystycznego i rozwoju turystyki oraz działania w celu poprawy infrastruktury turystycznej, działalność wydawniczą, tworzenia systemu informacji turystycznej czy tworzenia lokalnych produktów turystycznych.

KONKLUZJE DOTYCZĄCE TURYSTYKI I REKREACJI

- maleje zainteresowanie turystką związaną z wykorzystaniem dostępnych miejsc noclegowych

- na terenie Powiatu zlokalizowane są ważne i popularne obiekty turystyczne

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI SPOŁECZNYMI

Współpraca Zarządu Powiatu z organizacjami społecznymi opiera się o ustawę o pożytku publicznym i wolontariacie. Dominującą formą tej współpracy jest zlecenie realizacji zadań publicznych określonych w rocznym programie współpracy Powiatu Tarnogórskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3, ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Współpraca z organizacjami społecznymi realizowana jest także w ramach działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (wspólne działania z Caritasem, stowarzyszeniami, klubami i kołami) i Biura Bezpieczeństwa Publicznego (w ramach współpracy ze Śląskim Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym), a także w ramach zespołów opiniujących i doradczych, w tym Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2020-2024 liczba fundacji i stowarzyszeń systematycznie wzrasta (od 3,01 w 2020 roku do 3,71 w roku 2024). W analizowanym okresie utrzymywał się wysoki odsetek udziału nowo zarejestrowanych podmiotów przynależących do sektora kreatywnego (np. duchowe i materialne dziedzictwo, sztuka, media, wzornictwo, badania i rozwój, rekreacja, kultura) w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem (wahał się od 6% w 2020 roku do 9,71% w 2021 roku, a w 2024 roku osiągnął poziom 7,12%). 12 spośród organizacji społecznych ma status organizacji pożytku publicznego.

KONKLUZJE DOTYCZĄCE WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI SPOŁECZNYMI

- wzrasta liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych**
- wzrastają nakłady na działalność organizacji społecznych**

ADMINISTRACJA

Działalność Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach prowadzona jest za pośrednictwem komórek merytorycznych i organizacyjnych. Mieniem Powiatu zgodnie z art. 46 ust 1 ustawy o samorządzie

powiatowym jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez Powiat lub inne powiatowe osoby prawne. Na dzień 31 grudnia 2024 roku, Powiat Tarnogórski był właścicielem mienia o łącznej wartości księgowej brutto 428 327 828 zł.

Powiat Tarnogórski jest właścicielem gruntów o łącznej powierzchni 440,4884 ha, z czego we władaniu jednostek organizacyjnych Powiatu pozostaje 35,1013 ha.

Działalność Powiatu opiera się o przyjęty plan finansowy – budżet, w którym zestawione są wydatki i dochody. Suma wydatków z budżetu Powiatu Tarnogórskiego wyniosła w 2023 roku 254,7 mln złotych, co daje 1,8 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 9,7% w porównaniu do roku 2022. 36,9% budżetu zostało przeznaczone na oświatę i wychowanie, 17,3% na pomoc społeczną, a 13,8% na administrację publiczną. Wydatki inwestycyjne stanowiły 33,3 mln złotych, czyli 13,1% wydatków ogółem.

Suma dochodów do budżetu Powiatu Tarnogórskiego w 2023 roku wyniosła 257,9 mln złotych, co daje 1,9 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 16,2% w porównaniu do roku 2022. Największą część dochodów wygenerował Dział 758 - Różne rozliczenia (48,3%), Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (18%) oraz z Dział 852 - Pomoc społeczna (14%). W budżecie Powiatu Tarnogórskiego wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 308 złotych na mieszkańca (16,6%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 20,1 złotych na mieszkańca (1,1%).

Istotnym elementem finansowania wydatków inwestycyjnych Powiatu, oprócz środków własnych, są środki dotacyjne.

Zgodnie z danymi, zadłużenie ogółem na koniec 2024 roku wyniosło 6 944 432 zł, w tym z wyemitowanych obligacji - 6 855 000 zł, a z zawartych umów leasingów samochodów na potrzeby administracyjne Starostwa - 89 432 zł. Było ono mniejsze o 2,8 mln zł w stosunku do zadłużenia ogółem na koniec 2023 roku.

W marcu 2025 roku podjęta została ponadto uchwała Rady Powiatu o emisji obligacji komunalnych na kwotę 17 mln zł z terminem wykupu do 2039 roku. Środki uzyskane z emisji obligacji komunalnych zostaną przeznaczone na sfinansowanie planowanego deficytu budżetu Powiatu Tarnogórskiego.

Poziom wolnych środków po odliczeniu obsługi zadłużenia za 2023 wynosił 16 313 228 zł, a za 2024 - 35 186 696 zł. W odniesieniu do końca roku 2023, na koniec 2024 roku znacznemu zwiększeniu uległa więc wartość wolnych środków pozostających w dyspozycji.

W całym okresie 2024 roku, budżet notował bezpieczne stany kwotowe na rachunku podstawowym, co wpływało na bezpieczeństwo płynnościowe i oddalało konieczność wspierania się kredytem bieżącym.

KONKLUZJE DOTYCZĄCE ADMINISTRACJI

- **wzrasta wartość mienia komunalnego**
- **wzrastają wydatki budżetowe, w największej części na oświatę i wychowanie, pomoc społeczną oraz na inwestycje**
- **wzrastają dochody budżetowe**
- **wdrożone zostały instrumenty pokrycia wydatków budżetowych (obligacje komunalne)**
- **utrzymuje się stabilna sytuacja budżetowa w zakresie bieżącej płynności finansowej**

INFRASTRUKTURA

Powiat Tarnogórski jest właścicielem i zarządza drogami (powiatowymi, rowerowymi), budynkami wykorzystywanymi na potrzeby administracji, edukacji czy pomocy społecznej (w tym DPS, mieszkania chronione i treningowe, domy dziecka) oraz gruntami.

Tabela 7 Infrastruktura stanowiąca własność Powiatu Tarnogórskiego

Składnik mienia	Wartość 31.12.2024r.
budynki i lokale	138 770 301 zł
obiekty inżynierii lądowej i wodnej	132 683 155 zł
grunty	133 115 026 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Powiatu Tarnogórskiego za rok 2024

Stan tych obiektów (zarówno kubaturowych jak i liniowych) jest zróżnicowany i wymaga nakładów finansowych. Na bieżąco realizowane są więc inwestycje, które sukcesywnie poprawiają ich stan techniczny oraz

podnoszą zarówno ich funkcjonalność jak i komfort użytkowania. Działania takie realizowane są w większości z udziałem środków zewnętrznych. Stopień intensyfikacji inwestycji zależy jest więc od dostępności środków pochodzących z funduszy unijnych, ale także uzależniony jest od kondycji finansowej Powiatu, który musi zabezpieczyć wkład własny do tych projektów.

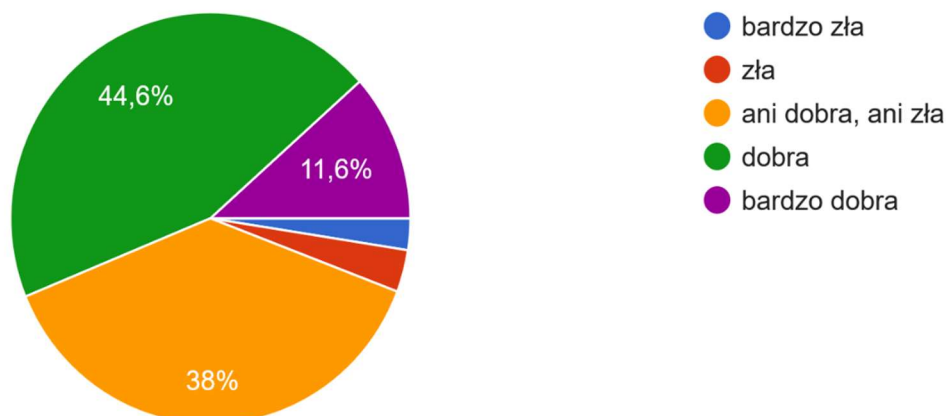
KONKLUZJE DOTYCZĄCE INFRASTRUKTURY

- wzrastają wydatki budżetowe związane z utrzymaniem, remontami i modernizacją obiektów infrastrukturalnych**
- wydatki budżetu powiatowego wspierane środkami pomocowymi, w tym środkami unijnymi**

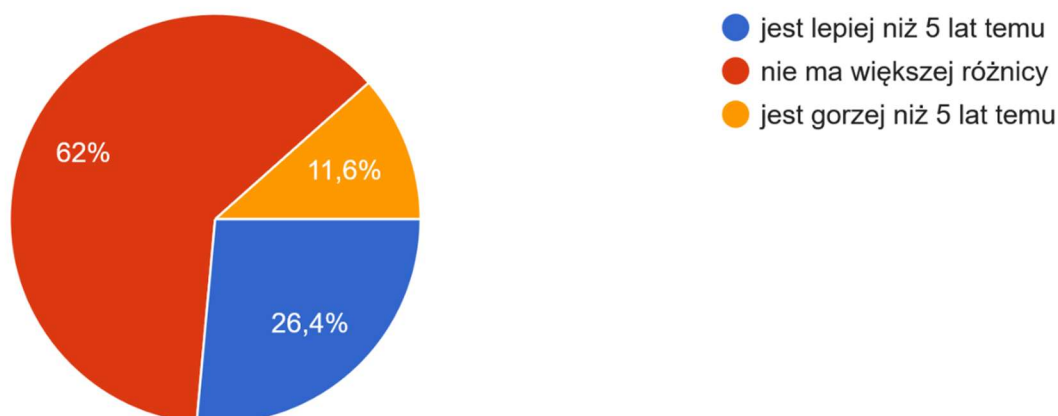
3.3 Wnioski z diagnozy na podstawie badań ankietowych i wywiadów eksperckich

Badania sondażowe zostały przeprowadzone w okresie od 28.05.2025 r. do 11.06.2025 r., na podstawie ankiet (z pytaniami zamkniętymi i otwartymi) realizowanych wśród 121 mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego. Było to badanie typu CAWI prowadzone przy pomocy formularza elektronicznego, a ankieta udostępniona była do wypełnienia on-line na stronie Starostwa Powiatowego. Materiał zebrany z ankiet jako materiał uzupełniający został wykorzystany do wyciągnięcia wniosków z diagnozy w ramach analizy SWOT i do określenia celów Strategii. Jako respondenci przeważali mężczyźni, natomiast jeśli chodzi o grupę wiekową to przeważały osoby w wieku w przedziale 45-54 lata oraz 35-44 lata, 68% respondentów to osoby o wykształceniu wyższym, ponadto ponad 67% osób pracuje. Na podstawie przeprowadzonych wśród mieszkańców Powiatu badań sondażowych, przeanalizowano poziom jakości i zadowolenia z życia mieszkańców. Respondenci odpowiedzieli na następujące pytania:

Jak ocenia Pani / Pan jakość życia na obszarze Gminy Powiatu Tarnogórskiego?

Czy Pani / Pana zadowolenie z życia w swojej miejscowości zmieniło się w ciągu ostatnich 5 lat?

W toku badania sondażowego zidentyfikowano, że 56,2% ankietowanych ocenia jakość życia jako bardzo dobrą lub dobrą, a także 26,4% ocenia zadowolenie z życia w ciągu ostatnich 5 lat jako lepsze niż wcześniej. Ponadto respondenci wskazali również mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwojowe dla Powiatu dotyczące: przestrzeni i środowiska; infrastruktury; bezpieczeństwa; gospodarki; zdrowia; edukacji; dziedziny społecznej; turystyki i rekreacji; kultury oraz administracji publicznej, które zostały ujęte w przeprowadzonej w dalszej części analizie SWOT. Respondenci wskazali także preferowane przez nich kierunki rozwoju Powiatu, uznając jako najważniejsze dziedziny: infrastrukturę, zdrowie,

turystykę, rekreację i promocję, gospodarkę, edukację, bezpieczeństwo publiczne oraz środowisko i klimat.

Wśród 10 inicjatyw najbardziej potrzebnych mieszkańcom, respondenci wymieniają przede wszystkim:

- rozwój infrastruktury drogowej,
- podnoszenie standardu usług zdrowotnych,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- wspieranie edukacji dzieci i młodzieży,
- wspieranie turystyki i rekreacji,
- przeciwdziałanie patologiom społecznym,
- promocję i zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii i działania w kierunku zwiększanie efektywności energetycznej,
- zakładanie działalności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości,
- tworzenie inicjatyw dla dzieci i młodzieży,
- ochronę dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Respondenci mieli również możliwość wypowiedzenia się na jakie cele chcieliby przeznaczyć środki pozyskane z funduszy Unii Europejskiej i między innymi wskazali na następujące dziedziny:

- poprawa i rozbudowa infrastruktury drogowej, parkingowej i rowerowej, wraz z infrastrukturą towarzyszącą i infrastrukturą zwiększającą bezpieczeństwo przechodniów i uczestników ruchu;
- poprawa i rozbudowa infrastruktury kolejowej, a także rozwój komunikacji kolejowej;
- projekty związane z rozwojem sfery turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej, ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego;
- poprawa bezpieczeństwa i obronności, w tym bezpieczeństwa kobiet i dzieci, podnoszenie świadomości zagrożeń, w tym zagrożeń cyfrowych;
- rozwój informatyzacji i e-usług dla mieszkańców, w tym digitalizacja usług publicznych, a także rozwój i poprawa infrastruktury teleinformatycznej;
- projekty związane z ochroną środowiska i klimatu, w tym ochrona przyrody i terenów zielonych, zwiększenie efektywności energetycznej i zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii oraz przeciwdziałanie zmianom klimatycznym i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także działania proekologiczne;
- wzmacnianie kapitału społecznego i przeciwdziałanie wykluczeniu

społecznemu oraz integracja mieszkańców, wsparcie organizacji społecznych, a także oddolnych inicjatyw o charakterze rozwojowym i aktywizującym;

- ochrona zdrowia i rozwój edukacji zdrowotnej, poszerzenie możliwości rehabilitacji osób z różnymi stopniami niepełnosprawności, szerokie działania z zakresu ochrony zdrowia, w tym inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i wyposażenie w odpowiedni sprzęt medyczny, projekty z zakresu poszerzenia oferty ochrony zdrowia i dostępności świadczeń zdrowotnych;

- rozwój edukacji i inwestycje w infrastrukturę placówek oświatowych oraz w ich wyposażenie, dostosowanie infrastruktury szkolnej do aktualnych trendów, szkolenia oraz kursy, w tym dla uczniów kończących edukację, aby ułatwić im start w ścieżce zawodowej, a także wsparcie rozwoju pozaszkolnego;

- wsparcie rozwoju sektora gospodarczego, w tym sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy i podnoszenia kwalifikacji, kompetencji i umiejętności na rynku pracy, a także zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru Powiatu.

KONKLUZJE DOTYCZĄCE BADAŃ ANKIETOWYCH I WYWIADÓW EKSPERCKICH

- działania i dziedziny, na które mieszkańcy Powiatu chcieliby przeznaczyć środki finansowe na rzecz poprawy sytuacji na obszarze Powiatu dotyczą sfery społeczno-gospodarczej, infrastrukturalnej i przestrzeni publicznej

- powyższe zostało uwzględnione na poziomie bilansu strategicznego, celów oraz kierunków działań ujętych w Strategii

4. BILANS STRATEGICZNY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO

Przeprowadzona dla Powiatu Tarnogórskiego diagnoza sytuacji w sferze społeczno-gospodarczej oraz w sferze infrastruktury i przestrzeni publicznej, pozwala na identyfikację trendów rozwojowych i wyzwań strategicznych.

Identyfikacja ma formę analizy stanu oraz zdefiniowania głównych problemów i uwarunkowań rozwoju Powiatu Tarnogórskiego. Pozwala ona na dokonanie bilansu strategicznego i sporządzenie go w oparciu o metodę SWOT, która z kolei służy ocenie zasobów i czynników zewnętrznych, a także zapewnia identyfikację wyzwań strategicznych i określenie kierunków

rozwoju. Analiza SWOT została wykonana na podstawie danych statystycznych, danych ilościowych i jakościowych, a także badań sondażowych.

Tabela 8 Analiza SWOT - Mocne i słabe strony

OBSZAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Gospodarka i środowisko	- szybki postęp technologiczny wymuszający modernizację bazy dydaktycznej, w tym dla szkolnictwa zawodowego; - przestrzeń sprzyjająca rekreacji, wypoczynkowi i związanej z tym działalności gospodarczej, w tym okołoturystycznej; - bliskość miast aglomeracji śląskiej; - funkcjonowanie na terenie Powiatu międzynarodowego portu lotniczego w Pyrzowicach; - istniejąca sieć dróg krajowych, funkcjonujące połączenia kolejowe, w tym szybkie połączenia komunikacyjne z lotniskiem w Pyrzowicach; - duża liczba obiektów turystycznych i zabytkowych, w tym wpisana na listę UNESCO - Kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi (w tym Zabytkowa Kopalnia Srebra oraz Sztolnia Czarnego Pstrąga), przekładająca się na potencjał turystyczny, - realizowane inwestycje polegające na	- niekorzystne trendy demograficzne; - gorsze perspektywy rozwoju dla ludzi wykształconych i młodych w porównaniu z dużymi miastami, w tym miastami aglomeracji śląskiej; - niewielki wpływ samorządu Powiatu na obniżenie kosztów działalności gospodarczej oraz stymulowanie rozwoju sektora MŚP; - malejąca liczba pracujących; - większa liczba wyjeżdżających do pracy poza obszar Powiatu niż przyjeżdżających z zewnątrz do pracy w Powiecie; - średnie wynagrodzenie niższe niż w województwie śląskim; - wyższa stopa bezrobocia niż w województwie śląskim; - wzrost liczby bezrobotnych z wyższym i średnim wykształceniem; - bierne postawy długotrwale bezrobotnych wobec podjęcia pracy; - stan dróg powiatowych i obiektów kubaturowych, w tym występowanie barier

OBSZAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	polepszeniu stanu infrastruktury, w tym projekty modernizacyjne w zakresie infrastruktury drogowej i technicznej; - posiadanie nieruchomości przeznaczonych na realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia; - atrakcyjność położenia sprzyjająca rozwojowi budownictwa mieszkaniowego; - systematyczne zwiększanie ilości publicznie dostępnych e-usług; - rosnąca aktywność gospodarcza; - różnorodność prowadzonej przez podmioty gospodarcze działalności gospodarczej oraz wysoki odsetek aktywnych podmiotów gospodarczych; - wzrost liczby firm z sektora prywatnego;	architektonicznych; - kolizyjny system ścieżek rowerowych w wielu miejscach stwarzający zagrożenie dla ruchu; - przeciążenia ciągów komunikacyjnych generujące korki; - niedostateczna liczba miejsc parkingowych w obiektach użyteczności publicznej; - zmniejszająca się liczba miejsc noclegowych i turystów z nich korzystających; - dysproporcja pomiędzy dochodami a wydatkami głównie w odniesieniu do edukacji i drogownictwa; - niedostateczne środki własne na inwestycje; - występowanie obszarów zdegradowanych na terenie Powiatu, w tym obszarów zdegradowanych środowiskowo takich jak tereny po byłych Zakładach Chemicznych „Tarnowskie Góry”; - braki w infrastrukturze technicznej i drogowej, konieczne bieżące inwestycje; - niski poziom e-usług publicznych dla mieszkańców i przedsiębiorców; - wymagająca rozwoju infrastruktura

OBSZAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
		sportowo-rekreacyjna, okołoturystyczna, społeczna i kulturalna; - niedostateczna oferta ponadregionalnych połączeń kolejowych i autobusowych; - niewykorzystane atuty turystyczne i stan infrastruktury okołoturystycznej; - wzrost hałasu generowanego przez ruch kołowy, kolejowy i przez działalność zakładów przemysłowych oraz związany z tym poziom zanieczyszczenia środowiska;
Obszar społeczny	- dodatnie saldo migracji; - rosnąca aktywność społeczna i wzrost ilości działających fundacji i stowarzyszeń; - aktywne wsparcie dla organizacji pozarządowych; - spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych; - spadek liczby młodych bezrobotnych; - spadek poziomu przestępczości; - zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej; - wzrost liczby osób korzystających z oferty kulturalnej;	- niski poziom integracji społecznej mieszkańców; - występowanie zjawisk wykluczenia i patologii społecznych, zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży (m.in. alkoholizm, ubóstwo, niepełnosprawność, przestępczość, bezradność); - wykrywalność sprawców przestępstw na średnim poziomie (zwłaszcza gospodarczych i przeciwko mieniu); - organizacja transportu publicznego w Powiecie i wykluczenie komunikacyjne młodzieży, a także osób starszych i

OBSZAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	- tradycja i dziedzictwo kulturowe; - bogata oferta spędzania wolnego czasu; - powiększająca się długość dróg rowerowych (powiatowych i gminnych); - realizowane projekty na rzecz polepszenia jakości obsługi interesantów jednostek powiatowych, w tym osób ze szczególnymi potrzebami;	wykluczonych cyfrowo; - niewystarczająca ilość obiektów ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej, w tym dla dzieci i młodzieży (np. hala sportowa, boisko zadaszone); - wzrost liczby dzieci w rodzinach zastępczych; - wymagająca modernizacji infrastruktura sportowo-rekreacyjna, okołoturystyczna, społeczna i kulturalna: - niedostateczna liczba placówek oferujących codzienne wsparcie dla osób starszych; - niski poziom wsparcia finansowego dla NGO działających w kulturze, sporcie i turystyce;
Szkolnictwo	- utrzymująca się na stałym poziomie liczba uczniów szkół ponadpodstawowych; - utrzymująca się na stałym poziomie liczba oddziałów w szkołach ponadpodstawowych; - wysokie nakłady na edukację; - wzrost zaangażowania młodzieży w promocję szkół; - bogata oferta zajęć i wyjazdów dla uczniów w szkołach ponadpodstawowych;	- niedobory kadrowe i duży odsetek nauczycieli w wieku przedemerytalnym; - infrastruktura szkolna w części niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych i brak pełnej dostępności architektonicznej; - wzrost liczby uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na wszystkich poziomach edukacji;

OBSZAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	- wzrastająca liczba szkół i placówek niepublicznych prowadzonych przez osoby fizyczne i osoby prawne; - wysoka ocena szkół ponadpodstawowych w rankingach; - bogata oferta kursów, praktyk i staży zawodowych; - duży odsetek wykwalifikowanej i doświadczonej kadry pedagogicznej;	
Zdrowie	- wzrost liczby wykonanych procedur medycznych (porad, hospitalizacji); - cykliczna poprawa jakości infrastruktury medycznej i podnoszenie standardu ochrony zdrowia, w tym w zakresie budynków i zasobów sprzętowych; - sieć jednostek służby zdrowia oferujących usługi wielospecjalistyczne; - zmodernizowany system opieki zdrowotnej w nagłych przypadkach polepszający standardy procedur medycznych w ramach SOR; - częściowo zmodernizowana infrastruktura	- niewystarczające finansowanie pomocy psychologicznej dla młodzieży; - utrudniony dostęp do procedur medycznych i długie terminy oczekiwania na wizytę specjalistyczną; - słabe wyposażenie placówek publicznej ochrony zdrowia; - braki kadry medycznej; - wysokie koszty utrzymania infrastruktury ochrony zdrowia; - wizerunek szpitala powiatowego jako placówki o bardzo niskim poziomie świadczenia usług;

OBSZAR	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	opieki zdrowotnej;	
Bezpieczeństwo	- aktywny system zarządzania kryzysowego; - profesjonalny, spójny i funkcjonalny system ratowniczy;	- niedobór personelu specjalistycznego i niewystarczająca wiedza dotycząca ochrony ludności, obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego i ratownictwa medycznego; - brak środków na obronę cywilną w stosunku do wymogów prawnych;

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy

Tabela 9 Analiza SWOT - Szanse i zagrożenia

OBSZAR	SZANSE	ZAGROŻENIA
Gospodarka i środowisko	- możliwość korzystania z potencjału silnego zaplecza gospodarczego (międzynarodowy port lotniczy, duże miasta aglomeracji śląskiej) i dobrej dostępności do transportu, w tym lotniczego; - położenie na terenie GZM; - wykorzystanie wsparcia UE na inwestycje rozwojowe;	- starzejące się społeczeństwo; - odpływ ludzi wykształconych i/lub o wysokich kompetencjach do atrakcyjniejszych dużych ośrodków miejskich; - skomplikowane procedury prowadzenia działalności gospodarczej; - opóźnienia we wprowadzaniu nowoczesnych technologii;

OBSZAR	SZANSE	ZAGROŻENIA
	- powstanie nowych miejsc pracy; - możliwość ubiegania się o dofinansowanie szerokiego wachlarza inwestycji, w tym w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej czy adaptacji do zmian klimatu ze środków UE i krajowych; - możliwość wsparcia eksperckiego Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego; - rozwój inwestycyjny terenów leżących w sąsiedztwie ważnych lub wykazujących taki potencjał, szlaków komunikacyjnych; - wykorzystanie środków na likwidację zagrożeń środowiskowych, w tym likwidację zagrożeń po działalności byłych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry”; - rosnący popyt na usługi skierowane do turystów i podróżnych, w tym turystyczne, kulturalne i rekreacyjne;	- niedoinwestowanie procesu wdrażania nowoczesnych technologii; - duża skala zmian w systemie podatkowym związana z funkcjonowaniem przedsiębiorców; - zagrożenie związane z zabezpieczeniem energetycznych potrzeb przedsiębiorców; - duża skala zmian w systemie finansów publicznych i realizacji zadań publicznych; - zmiany w prawodawstwie wpływające na realizację zadań stanowiących właściwość Powiatu; - zagrożenie związane z zabezpieczeniem energetycznych potrzeb Powiatu przekładające się na realizację zadań publicznych; - niewystarczające nakłady na remonty i modernizację dróg, budynków i infrastruktury użyteczności publicznej; - wysokie koszty inwestycji; - rosnące koszty realizacji zadań publicznych;

OBSZAR	SZANSE	ZAGROŻENIA
	- rewaloryzacja i rewitalizacja obszarów przemysłowych i zdegradowanych, na których zidentyfikowano stany kryzysowe; - wykorzystanie szansy na budownictwo mieszkaniowe związanej z atrakcyjnym położeniem;	- niska świadomość ekologiczna dotycząca potrzeb podjęcia działań z zakresu efektywności energetycznej i zastosowanie ekologicznych źródeł ciepła, w tym odnawialnych źródeł energii, w celu ochrony powietrza i przeciwdziałania smogowi; - prognozowane zmiany klimatyczne, skutkujące koniecznymi do zrealizowania działaniami dostosowawczymi; - wymogi związane z gospodarką o obiegu zamkniętym; - wzrost ekstremalnych zagrożeń pogodowych występujących na skutek zmian klimatu; - pogarszający się stan terenów wyłączonych z użytkowania z powodu występujących zagrożeń środowiskowych, takich jak tereny po byłych Zakładach Chemicznych „Tarnowskie Góry”;

OBSZAR	SZANSE	ZAGROŻENIA
Obszar społeczny	- potencjał do prowadzenia usług środowiskowych i opiekuńczych; - możliwość podnoszenia kwalifikacji w ramach szkoleń finansowanych ze środków zewnętrznych; - możliwość ubiegania się o dofinansowanie na przedsięwzięcia ukierunkowane na politykę prospołeczną, prorodzinną, wsparcie ludzi młodych i politykę senioralną, ze środków UE i środków krajowych; - możliwość ubiegania się o dofinansowanie szerokiego wachlarza inwestycji, w tym w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej ze środków UE i krajowych; - utrzymujący się trend aktywnego trybu życia przekładający się na rozwój turystyki, rekreacji i sportu;	- brak wsparcia mieszkańców w obszarze podnoszenia świadomości w dziedzinie IT skutkującego wykluczeniem cyfrowym; - wzrost zapotrzebowania na usługi medyczne; - niska socjalizacja młodzieży; - niska świadomość ekologiczna; - opóźnienia we wprowadzaniu nowoczesnych technologii; - wzrost oczekiwań mieszkańców w zakresie poprawy jakości życia;
Szkolnictwo	- współpraca z pracodawcami i uczelniami wyższymi;	- niedostateczny poziom finansowania zadań oświatowych oraz spadająca popularność

OBSZAR	SZANSE	ZAGROŻENIA
	- wdrożenie nowych technologii w szkołach i placówkach oświatowych i rozszerzanie oferty edukacyjnej; - napływ młodzieży szkolnej spoza Powiatu;	zawodu nauczyciela; - niska socjalizacja młodzieży (wzrost nauczania domowego i indywidualnego oraz wzrost znaczenia sfery cyfrowej w życiu);
Zdrowie	- utrzymujący się trend zdrowego i aktywnego trybu życia przekładający się na działania prozdrowotne;	- wzrastające zapotrzebowanie na usługi medyczne i opiekuńczo-socjalne ze strony osób starszych; - zagrożenia zdrowotne – epidemiologiczne i pandemiczne; - niewielki wpływ Powiatu na zmianę finansowania systemu ochrony zdrowia; - ograniczenia budżetowego mogące spowolnić modernizację oraz realizację inwestycji i zadań z zakresu bezpieczeństwa i zdrowia; - zwiększenie potrzeb w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży; - starzejące się społeczeństwo

OBSZAR	SZANSE	ZAGROŻENIA
Bezpieczeństwo	- zmiany prawne w zakresie ochrony ludności, obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego i ratownictwa medycznego; - współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie ochrony ludności, obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego i ratownictwa medycznego; - rozwój technologii i systemów wczesnego ostrzegania;	- zagrożenia globalne i geopolityczne przekładające się na działania związane z przygotowaniem się do sytuacji kryzysowych, w tym w sytuacji kryzysu państwowego, przekazanie części zasobów na potrzeby obronne, co ograniczy lokalne możliwości zarządzania kryzysowego; - niedostateczne zabezpieczenie infrastruktury krytycznej przed wystąpieniem sytuacji kryzysowych; - ograniczenia budżetowego mogące spowolnić modernizację oraz realizację inwestycji i zadań z zakresu bezpieczeństwa i zdrowia;

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy

Przeprowadzona analiza SWOT stanowi punkt wyjścia do wskazania kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji na występujących na obszarze Powiatu deficytach w sferze społeczno-gospodarczej, infrastrukturalnej i przestrzeni publicznej, a także do podjęcia odpowiednich działań w tym zakresie.

Z punktu widzenia bilansu strategicznego kluczowe jest także wskazanie najważniejszych wyzwań stojących przed Powiatem Tarnogórskim, jej mieszkańcami i wszystkimi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju. W tym wypadku oprócz analizy istniejącej sytuacji i rozpoznania potrzeb lokalnych grup interesu, wymagane jest wyznaczenie celów strategicznych, na których będą się opierać zaplanowane kierunki działań. Rozwój lokalny w perspektywie średniookresowej jest determinowany przez wiele czynników, z których część ma charakter zmiennych makroekonomicznych. Największy wpływ na rozwój Powiatu będzie miała polityka gospodarcza, regionalna, finansowa i społeczna państwa. Ogromną rolę będą odgrywać kierunki rozwojowe przyjęte przez Unię Europejską. Niemniejsze znaczenie mieć będą działania samorządu województwa śląskiego w zakresie alokacji przestrzennej środków finansowych i programów wsparcia. Pod uwagę należy również wziąć możliwość wystąpienia czynników destabilizujących rozwój Powiatu. Diagnoza sytuacji w sferze społeczno-gospodarczej oraz diagnoza w sferze infrastruktury i przestrzeni publicznej dla Powiatu Tarnogórskiego, a także dokonana na tej podstawie analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, w kontekście ustaleń zawartych w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych i operacyjnych, stały się podstawą do ustalenia głównych celów strategicznych i kierunków działań.

W ostatnim okresie Powiat dokonał szeregu inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej i społecznej, stosując jako dźwignię finansową możliwość wykorzystania krajowych i zagranicznych środków pomocowych, w tym środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. W tym czasie nastąpiło polepszenie jakości życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i turystycznej Powiatu. Nastąpił wzrost poziomu aktywności gospodarczej, a także poziomu kwalifikacji i wykształcenia jego mieszkańców. Jednakże po przeprowadzonej analizie można wykazać te kategorie społeczne, infrastrukturalne i gospodarcze, które wymagają dalszej poprawy. Powiat Tarnogórski stoi przed wyzwaniami strategicznymi determinującymi dalszy rozwój.

Zebrane na podstawie przeprowadzonej diagnozy dane, a także opinie respondentów uzyskane w wyniku przeprowadzonych badań sondażowych pozwalają zidentyfikować następujące wyzwania strategiczne:

- zachowanie dziedzictwa kulturowego i rozwój kultury, a także funkcjonalne wykorzystanie walorów Powiatu i zwiększenie jego atrakcyjności,
- budowanie przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni do życia poprzez rozwój infrastruktury, w tym zwiększanie jej dostępności,
- stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju, w tym zwiększenie dostępności i umiejętności w sferze cyfrowej, rozwój innowacyjnego i nowoczesnego szkolnictwa, a także efektywna współpraca z przedsiębiorcami i mieszkańcami,
- adaptacja do zmiany klimatycznych i łagodzenie skutków tych zmian, w tym wdrażanie rozwiązań z zakresu zastosowania czystej energii i odnawialnych źródeł oraz zapewnienia wysokiej efektywności energetycznej, wsparcie gospodarki obiegu zamkniętego, zielono-błękitnej infrastruktury, a także skuteczna ochrona środowiska i edukacja ekologiczna,
- wsparcie rozwoju kapitału społecznego, kreowanie jego aktywności na rzecz rozwoju Powiatu i ochrona grup zagrożonych, a także łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji społeczno-gospodarczej, w tym poprzez ograniczenie niekorzystnych zjawisk i trendów sfery społeczno-ekonomicznej oraz kreowanie współpracy partnerskiej,
- poprawa funkcjonowania sfery zdrowia, w tym wsparcie profilaktyki zdrowotnej, a także wzmocnienie działań w sferze przeciwdziałania zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym oraz bezpieczeństwa publicznego, w tym podnoszenie świadomości społecznej w dziedzinie zagrożeń i zachowania bezpieczeństwa.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji w sferze społeczno-gospodarczej oraz w sferze infrastruktury i przestrzeni publicznej Powiatu oraz analiza jego potencjałów i barier rozwojowych, w oparciu o zidentyfikowane powyżej kluczowe wyzwania, stała się punktem wyjścia do określenia wizji, misji, celów strategicznych, kierunków działań, a także ich planowanych zakresów. Znalazła również swoje odzwierciedlenie w oczekiwanych rezultatach planowanych działań, uwarunkowaniach funkcjonalnych i

przestrzennych, systemie realizacji oraz proponowanych ramach finansowych i źródłach finansowania.

5. WIZJA I MISJA ROZWOJU POWIATU TARNOGÓRSKIEGO

Wizja rozwoju Powiatu Tarnogórskiego stanowi podstawę do sformułowania głównych celów rozwojowych oraz stanowi określenie aspiracji i dążeń społeczności lokalnej. Zrównoważony i harmonijny rozwój Powiatu ma skutkować możliwie pełnym wykorzystaniem pozytywnych trendów oraz jak największą niwelacją niekorzystnych zjawisk, zakłócających rozwój obszaru, które zgodnie z bilansem strategicznym Powiatu występują w sferze społeczno-gospodarczej i przestrzennej oraz w sferze infrastruktury i przestrzeni publicznej, a więc w większości obszarów, które swoim działaniem obejmuje Powiat Tarnogórski. Poniżej została sformułowana wizja stanowiąca projekcję pożądanego stanu Powiatu i wytyczną dotyczącą stanu docelowego, do którego należy dążyć w okresie do 2035 roku:

Powiat Tarnogórski to miejsce, które łączy dziedzictwo historyczne i kulturowe ze zrównoważonym rozwojem i wykorzystaniem posiadanych zasobów, konkurencyjną gospodarką i troską o środowisko naturalne, efektywnie wykorzystując swoje położenie. Mieszkańcy mają zapewnione bezpieczeństwo i wysokiej jakości warunki życia, dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, edukacji, pomocy społecznej, zdrowia, sportu, kultury i turystyki, a silna tożsamość lokalna, buduje spójną i aktywną wspólnotę. Gospodarka rozwija się w oparciu o nowoczesne technologie, przedsiębiorczość i współpracę, zapewniając atrakcyjne miejsca pracy i stabilny rozwój całego obszaru. Klimat i środowisko naturalne jest chronione i wykorzystywane w sposób zrównoważony, co wspiera zdrowy styl życia, turystykę i rekreację. Społeczność lokalna buduje swoją przyszłość w oparciu o tradycję, współpracę i otwartość na nowe wyzwania, a instytucje Powiatu są otwarte, nowoczesne i dostępne dla mieszkańców

Misja Powiatu Tarnogórskiego określa kierunek rozwoju, w którym zmierza Powiat w założonej perspektywie czasowej i jest podstawą, na której opiera

się strategia rozwoju, w tym cele i kierunki rozwojowe. Wokół założonej misji powinny się koncentrować zaplanowane działania władz samorządowych, mieszkańców i kluczowych podmiotów wpływających na wdrażanie polityki rozwoju Powiatu. Poniżej została sformułowana misja określająca przewodni kierunek rozwoju dla Powiatu Tarnogórskiego w okresie do 2035 roku:

Powiat Tarnogórski podejmuje działania w sferach społeczno-gospodarczej, infrastrukturalnej i środowiskowej, prowadzące do zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwa, poprawy stanu infrastruktury, zapewniające dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, w tym edukacji, pomocy społecznej, zdrowia, sportu, kultury i turystyki, tworząc nowoczesny i zrównoważony obszar, w którym mieszkańcy cieszą się wysoką jakością życia, przedsiębiorstwa znajdują sprzyjające warunki rozwoju, a dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze wspiera atrakcyjność miejsca do życia, pracy i wypoczynku. Powiat działa na rzecz integracji społecznej, wspiera współpracę lokalnych instytucji i liderów, tworząc przestrzeń sprzyjającą rozwojowi każdej osoby i podmiotu, w tym związaną z rozwojem społeczno-gospodarczym, dbałością o dziedzictwo kulturowe, klimat i środowisko naturalne oraz odpowiedzialne gospodarowanie zasobami. Wspierając przedsiębiorczość, edukację i współpracę między sektorem publicznym, prywatnym i społecznym, buduje trwałe fundamenty zrównoważonego rozwoju, konkurencyjności i nowoczesnej gospodarki lokalnej, zapewniając przyjazne środowisko i racjonalne wykorzystanie zasobów. Rozwój społeczny i gospodarczy wspiera ochronę dziedzictwa kulturowego tego obszaru, a mieszkańcy mogą cieszyć się zdrowiem, bezpieczeństwem i wysoką jakością życia

Elementem realizacji misji Powiatu są kolejno cele strategiczne oraz kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych, a następnie oczekiwane rezultaty planowanych działań, wraz z przypisanymi wskaźnikami ich osiągnięcia. Tak określone ramy rozwoju Powiatu Tarnogórskiego zawierają najważniejsze elementy wpływające na pozytywne przekształcanie obszaru Powiatu.

6. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Zmiany zachodzące w wymiarze społeczno-gospodarczym i infrastrukturalno-przestrzennym na obszarze Powiatu Tarnogórskiego, są podstawą wyznaczenia celów i podjęcia efektywnych działań, które będą stanowić skuteczną odpowiedź na zdiagnozowane wyzwania. Cele i kierunki działań wynikają z wyzwań zdiagnozowanych na wcześniejszym etapie i stanowią logicznie powiązaną ze sobą całość. Podstawę realizacji Strategii stanowią wzajemnie uzupełniające się cele strategiczne w wymiarze społeczno-gospodarczym, a także w sferze infrastruktury i przestrzeni publicznej. Cele te są elementem realizacji misji Powiatu i mają charakter długofalowy, pozwalając na wyznaczenie kierunków działań w celu realizacji założonej wizji rozwoju Powiatu.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej, a także diagnozę infrastruktury i przestrzeni publicznej Powiatu, w tym wykonaną analizę SWOT z użyciem zebranych danych ilościowych i jakościowych, badań sondażowych, a także przeprowadzonych na etapie konsultacji spotkań konsultacyjnych, w tym o charakterze warsztatów strategicznych z kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Powiatu, określono adekwatne do zdiagnozowanej sytuacji cele strategiczne. Na etapie wyznaczania tych celów uwzględniono zidentyfikowane potencjały i bariery rozwojowe, a także kluczowe wyzwania strategiczne. Na poziomie strategicznym zaproponowano 3 cele strategiczne odnoszące się do kluczowych obszarów funkcjonowania Powiatu.

CEL STRATEGICZNY 1

Efektywna, dostępna i zrównoważona infrastruktura

Rozwój infrastruktury, dostępność funkcjonalnych obiektów i przestrzeni publicznej, zastosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych oraz racjonalne i świadome korzystanie z posiadanych zasobów przekładają się na jakość życia mieszkańców i atrakcyjność całego Powiatu.

Zapewnienie wysokiego standardu infrastruktury i przestrzeni publicznej na obszarze Powiatu, w tym infrastruktury drogowej, pieszej i towarzyszącej oraz infrastruktury związanej z przestrzeniami i budynkami publicznymi wykorzystywanymi na potrzeby usług społecznych, jest kluczowym działaniem. Tak samo ważne są działania z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym oraz

zaspokojenia potrzeb zdrowotnych czy edukacyjnych oraz działania obejmujące przestrzeń publiczną i infrastrukturę służącą sportowi i rekreacji. Dostępność infrastruktury oraz dbałość o klimat i środowisko to dwa nierozdzielne elementy, stanowiące podstawę zrównoważonego rozwoju całego obszaru Powiatu.

Ważnym wyzwaniem jest dostosowanie się do zmian klimatu oraz podejmowanie działań ograniczających ich skutki. Szczególną rolę odgrywa poprawa jakości powietrza, promowanie odnawialnych źródeł energii oraz inwestowanie w rozwiązania energooszczędne. Konieczne jest zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom klimatycznym oraz łagodzenie zmian klimatycznych, ale także ochrona środowiska. Ponadto obiekty i przestrzeń publiczna powinna być nie tylko funkcjonalna, lecz także estetyczna, przyjazna i bezpieczna, tak aby odpowiadała na potrzeby lokalnej społeczności. To ta sfera w dużym stopniu wpływa na postrzeganie Powiatu przez mieszkańców i przyjezdnych, a także wpływa na jakość życia, kształtując pozytywny wizerunek Powiatu. Kluczowe są działania podnoszące świadomość ekologiczną mieszkańców. To właśnie od codziennych wyborów ludzi zależy w jakim stanie będą lokalne zasoby naturalne. W związku z powyższym dużą wagę należy przykładac do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców i budowania poczucia odpowiedzialności za wspólne dobro, jakim jest środowisko naturalne, w tym w oparciu o racjonalne gospodarowanie zasobami. Rozwój i modernizacja infrastruktury wiążą się z dużymi kosztami, które przewyższają możliwości finansowe Powiatu. Dlatego inwestycje muszą być realizowane stopniowo, z uwzględnieniem najpilniejszych potrzeb. Szczególne znaczenie mają przedsięwzięcia z zakresu modernizacji budynków użyteczności publicznej, rozwoju infrastruktury społecznej, w tym związanej z bezpieczeństwem publicznym i przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym, profilaktyką i ochroną zdrowia oraz edukacją, rozwojem infrastruktury drogowej i rowerowej, a także dotyczące ochrony zabytków oraz infrastruktury sportowej. Duże znaczenie mają także działania z zakresu efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii. Każde z tych działań wpływa bezpośrednio na komfort życia mieszkańców, a jednocześnie podnosi atrakcyjność Powiatu. Rozwój infrastrukturalny i dbałość o klimat i środowisko w Powiecie Tarnogórskim to proces wieloetapowy, wymagający zarówno dużych nakładów finansowych, jak i odpowiedzialnego planowania. Obejmuje on rozwój infrastrukturalny i modernizację obiektów w przestrzeni publicznej,

ochronę i racjonalne wykorzystywanie posiadanych zasobów, adaptację do zmian klimatycznych oraz łagodzenie skutków tych zmian, a także zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom z tym związanym. Dzięki takim działaniom, Powiat stawać się będzie miejscem nowoczesnym i bardziej funkcjonalnym, a także przyjaznym do życia, jednocześnie zachowując równowagę między rozwojem infrastrukturalnym, a troską o klimat i środowisko. Jakość, dostępność oraz funkcjonalność obiektów i przestrzeni publicznych, a także dbałość o klimat i środowisko, decydować będzie o atrakcyjności Powiatu, a tym samym o jego potencjale rozwojowym.

CEL STRATEGICZNY 2

Innowacyjne szkolnictwo i nowoczesna gospodarka

Rozwój Powiatu Tarnogórskiego musi opierać się na poprawie dostępności szkół ponadpodstawowych oraz jak najlepszym wykształceniu oraz dostosowaniu kompetencji i kwalifikacji przyszłych kadr do trendów, potrzeb rynku pracy i potrzeb sektora gospodarczego. Koniecznym jest między innymi podejmowanie aktywnych działań na rzecz zwiększenia atrakcyjności, dostępności i podniesienia jakości kształcenia w placówkach oświatowych, organizacja dodatkowych zajęć edukacyjnych, w tym zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, wdrażanie nowoczesnych metod nauczania, współpraca z organizacjami i instytucjami w zakresie poszerzania metod i form nauczania, a także skuteczna promocja oferty szkolnictwa. Kluczowe znaczenie ma tutaj szkolnictwo zawodowe, koniecznym jest między innymi poszerzanie oferty edukacyjnej o warsztaty, praktyki i kursy, staże zawodowe (w tym zagraniczne), dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, w tym tworzenie warsztatów i pracowni zawodowych odzwierciedlających naturalne środowisko pracy, tworzenie klas patronackich i programów stypendialnych w szkołach, inicjowanie partnerstw pomiędzy szkołami a przedsiębiorcami, w zakresie przygotowania zawodowego potencjalnych pracowników, a także modernizacja bazy kształcenia zawodowego i wyposażenie pracowni zawodowych, w tym zwiększanie atrakcyjności nauczania poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii i multimedialnych pomocy dydaktycznych. Ważnym jest wzmacnianie kompetencji kadr nauczycielskich, a w szkolnictwie zawodowym kwalifikacji zawodowych. Duży nacisk powinien być także kładziony na współpracę z

przedsiębiorcami, tak żeby lokalny rynek pracy był stabilny i atrakcyjny, a rozwój przedsiębiorczości odbywał się w sposób zrównoważony i racjonalny. Nowoczesna i przyjazna przedsiębiorczość oraz dobrze funkcjonujący rynek pracy stanowią podstawę trwałego wzrostu gospodarczego na obszarze Powiatu. Bardzo duże znaczenie ma wsparcie przedsiębiorczości i jej funkcjonowania, przekładające się na rozwój i powstawanie nowych przedsiębiorstw, które nie tylko wzbogacają lokalną strukturę gospodarczą, ale także tworzą dodatkowe miejsca pracy. Kluczowe znaczenie ma funkcjonowanie nowoczesnych i przyjaznych mieszkańcom przedsiębiorstw oraz atrakcyjny i stabilny rynek pracy, na którym rozwijane są kompetencje i umiejętności jego uczestników. Niezbędnym jest organizacja szkoleń, kursów i warsztatów rozwijających kompetencje i umiejętności uczestników rynku pracy, czy współpraca pomiędzy przedsiębiorcami a instytucjami otoczenia biznesu, a także innymi instytucjami i podmiotami, na rzecz rozwoju gospodarczego oraz w zakresie przygotowania zawodowego potencjalnych pracowników. W rozwoju gospodarczym należy wykorzystać bliskość dużych ośrodków miejskich, dostępność terenów, atrakcyjność turystyczną oraz rekreacyjną Powiatu. Wszystko to stanowi potencjał sprzyjający rozwojowi. Ogromną rolę odgrywa infrastruktura transportowa: przebiegające przez ten obszar drogi krajowe i autostrady (w tym między innymi A1, A4, S1, a także DK94, DK78 i DK11), sieć kolejowa oraz Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach, przyciągają przedsiębiorców i generują nowe możliwości zatrudnienia. Dzięki tym czynnikom Powiat staje się coraz bardziej atrakcyjny zarówno dla inwestorów, jak i dla mieszkańców szukających dobrego miejsca do życia i prowadzenia biznesu. Korzystne trendy migracyjne (dodatnie saldo migracji), świadczą o tym, że teren Powiatu postrzegany jest jako atrakcyjny do zamieszkania. Siła nabywca nowych mieszkańców, w połączeniu z potencjałem konsumpcyjnym pobliskich dużych miast, daje szansę na dalszy rozwój przedsiębiorczości lokalnej. Ponadto turystyka i rekreacja, powiązane z walorami przyrodniczymi i kulturowymi tego obszaru, także powinny przyczyniać się do wzrostu gospodarczego, stwarzając przestrzeń do rozwoju nowych form działalności gospodarczej. Konieczna jest efektywna współpraca z przedsiębiorcami, która musi opierać się na kreowaniu atrakcyjnego i stabilnego rynku pracy. Współpraca powinna być oparta na działaniach, w ramach których rozwijane są kompetencje i umiejętności obecnych uczestników rynku pracy, a także opierać się na innowacyjnym szkolnictwie

i wykształceniu nowoczesnych kadr, których kwalifikacje dostosowane są do trendów i potrzeb rynku pracy. Korzystna lokalizacja w otoczeniu aglomeracji śląskiej, rozbudowana sieć połączeń komunikacyjnych oraz rosnąca atrakcyjność osadnicza i turystyczna, to potencjały, które powinny zostać wykorzystane przy rozwoju nowoczesnej gospodarki. Powyższe czynniki wpływają na poziom zatrudnienia, dochody mieszkańców, budżet lokalny oraz jakość życia całej społeczności. Stabilny i rozwijający się rynek pracy, kształtowanie nowoczesnych kadr oraz otwarcie na współpracę z przedsiębiorcami, powinny stanowić podstawę dalszego rozwoju Powiatu Tarnogórskiego.

CEL STRATEGICZNY 3

Zielony, przyjazny i bezpieczny Powiat

Najważniejszym wyzwaniem stojącym przed Powiatem Tarnogórskim jest zapewnienie mieszkańcom przyjaznego, bezpiecznego miejsca do życia oraz stworzenie im możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Dbłość o dobrostan mieszkańców ma strategiczne znaczenie, gdyż decyduje nie tylko o atrakcyjności osadniczej Powiatu, ale także o jego stabilnym rozwoju społecznym i gospodarczym. Jednym z głównych zadań Powiatu jest troska o to, by mieszkańcy mogli żyć w jak najlepszych warunkach. Wysoki standard codziennego funkcjonowania, poczucie bezpieczeństwa i dostęp do różnych usług publicznych są fundamentem, na którym opiera się rozwój lokalnej społeczności. Podejmowane działania powinny koncentrować się na podnoszeniu jakości i dostępności usług publicznych. Oferta w tym zakresie ma istotne znaczenie nie tylko dla obecnych mieszkańców, ale również dla osób, które rozważają osiedlenie się na tym terenie. Powiat Tarnogórski notuje dodatnie saldo migracji, a coraz więcej osób wybiera obszar Powiatu jako miejsce do zamieszkania, często przenosząc się z większych miast Śląska, czy ogólnie z terenu aglomeracji śląskiej. Aby utrzymać ten pozytywny trend, konieczne jest stworzenie atrakcyjnych warunków życia odpowiadających na potrzeby różnych grup społecznych. Usługi publiczne na terenie Powiatu powinny być dostosowane do zmieniających się potrzeb mieszkańców. Właśnie taka polityka społeczna pozwala budować silną, zintegrowaną wspólnotę. Rozwój usług społecznych powinien uwzględniać zmieniającą się strukturę demograficzną. Budowanie silnego i zdrowego społeczeństwa wymaga z jednej strony zapewnienia bezpieczeństwa publicznego i socjalnego, a z

drugiej stwarzania warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnym. Należy podjąć działania zapewniające bezpieczeństwo publiczne oraz wsparcie dla służb ratowniczych i innych podmiotów działających w sferze zarządzania kryzysowego i zapewnienia bezpieczeństwa. Ważnym działaniem jest wspieranie aktywności obywatelskiej i rozwój kapitału społecznego, a także podnoszenie umiejętności i kwalifikacji społeczeństwa. Istotnym jest także poprawa dostępności cyfrowej do e-usług i wsparcie rozwoju kompetencji w tym zakresie.

Coraz więcej mieszkańców interesuje się sprawami publicznymi, dlatego ważne jest, by mieszkańcy mieli realną możliwość angażowania się w lokalne sprawy i inicjatywy. Dzięki temu powstają silniejsze więzi społeczne, a mieszkańcy czują większą odpowiedzialność za swoje otoczenie, co umożliwia dialog społeczny, wspierając inicjatywy oddolne i animując mieszkańców do wspólnego działania. Silne więzi społeczne, współpraca między mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi oraz aktywizacja lokalnych wspólnot, pozwalają na wzmacnianie integracji i poczucia odpowiedzialności za swoje otoczenie oraz kształtowanie rozwoju społecznego prowadzącego do dobrostanu jego mieszkańców.

Tworzenie przyjaznych warunków do życia oznacza także dbanie o profilaktykę zdrowotną i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców Powiatu. Rozwój profilaktyki zdrowotnej oraz wsparcie osób w trudnej sytuacji życiowej przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu. Dostęp do usług socjalnych oraz wsparcie dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji, zmniejszają nierówności społeczne. Polityka społeczna powinna obejmować działania skierowane do osób zagrożonych między innymi biedą, bezrobociem czy wykluczeniem społecznym, w tym ze względu na niepełnosprawność, zapewniając im pomoc i szansę na pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym. Ponadto z punktu widzenia zapewnienia przyjaznych i bezpiecznych warunków do życia, istotnym jest także prowadzenie działań zmierzających do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców oraz podnoszenie świadomości społecznej w dziedzinie reagowania na sytuacje kryzysowe, przeciwdziałania zagrożeniom i zachowania bezpieczeństwa. Ogromne znaczenie ma także rozwijanie oferty związanej z kulturą, turystyką i rekreacją, a także ochrona dziedzictwa kulturowego. Działania w zakresie aktywności społecznej czy fizycznej, wydarzenia kulturalne, pozwalają rozwijać zainteresowania mieszkańców Powiatu, a jednocześnie przeciwdziałają negatywnym zjawiskom, takim jak uzależnienia czy niebezpieczne i

nieodpowiedzialne zachowania. Możliwość spędzania wolnego czasu w sposób bezpieczny i twórczy, rozwija kompetencje i zainteresowania, co przekłada się na lepsze perspektywy życiowe całej społeczności. Istotne jest również kultywowanie dziedzictwa kulturowego, rozwój lokalnej kultury i turystyki w Powiecie. Inicjatywy kulturalne, wydarzenia społeczne i projekty lokalne wzmacniają tożsamość mieszkańców, a jednocześnie budują wizerunek Powiatu jako miejsca atrakcyjnego nie tylko do mieszkania, ale również do odwiedzania. Powiat Tarnogórski ma duży potencjał turystyczny, jednym z jego symboli jest Kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach (w tym Zabytkowa Kopalnia Srebra oraz Sztolnia Czarnego Pstrąga), wpisana na listę UNESCO. Oprócz tego obszar Powiatu oferuje liczne inne atrakcje turystyczne, przyrodnicze i rekreacyjne, które wspierają rozwój turystyki weekendowej i rodzinnej. Powiat Tarnogórski, rozwijający walory przyrodnicze oraz posiadane dziedzictwo kulturowe, może w ten sposób dodatkowo poszerzać swoją ofertę osadniczą i gospodarczą. Ponadto istotne jest podnoszenie sprawności administracyjnej, pozyskiwanie zewnętrznych środków krajowych i zagranicznych na cele rozwojowe oraz usprawnienie procedur administracyjnych przyjaznych interesariuszom, w tym z wykorzystaniem rozwiązań cyfrowych. Koniecznym jest także funkcjonalne wykorzystanie walorów Powiatu i zwiększenie jego atrakcyjności z uwzględnieniem zachowania dziedzictwa kulturowego i odpowiedniego rozwoju kultury i turystyki.

Tworzenie przyjaznych warunków do życia w Powiecie Tarnogórskim powinno opierać się na dostępie do nowoczesnych usług publicznych, skutecznej polityce społecznej obejmującej różne grupy mieszkańców, wspieraniu inicjatyw obywatelskich i rozwoju kapitału społecznego, trosce o zdrowie i bezpieczeństwo oraz ochronie dziedzictwa kulturowego, a także rozwoju kultury i turystyki. Współistnienie tych elementów prowadzić będzie do powstania silnej, zintegrowanej wspólnoty, która nie tylko sprosta wyzwaniom współczesności, ale również stanie się atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i realizowania aspiracji dla obecnych i przyszłych mieszkańców.

W związku z określonymi celami strategicznymi Powiatu odnoszącymi się do ważnych obszarów jego funkcjonowania, w sferze społeczno-gospodarczej oraz w sferze funkcjonowania infrastruktury i przestrzeni

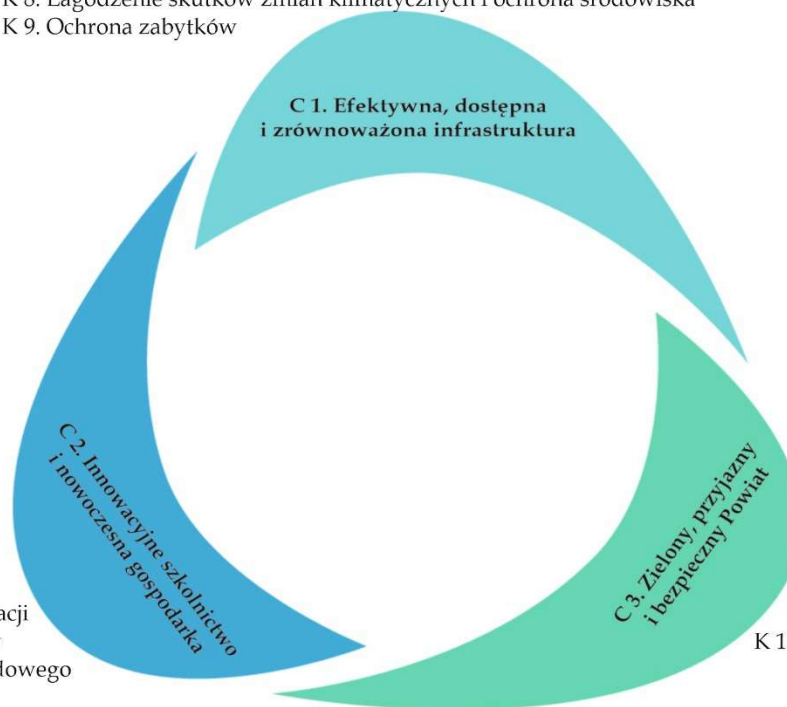
publicznej, opracowano zestaw kierunków działań, których realizacja wpisuje się w misję Powiatu i przyczyni się do osiągnięcia założonego w wizji Powiatu rezultatu.

Kierunki działań służą realizacji założonych celów, pozwalając na scalanie działań podejmowanych przez samorząd, mieszkańców i partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych, wpływających na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Powiatu Tarnogórskiego.

Dla wskazanych celów strategicznych zidentyfikowano kierunki działań, które obrazują poniższy wykres i tabela:

Wykres 3 Cele strategiczne wraz z przyporządkowanymi kierunkami działań

- K 1. Modernizacja, remont dróg i obiektów użyteczności publicznej, znajdujących się na terenie Powiatu Tarnogórskiego
- K 2. Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej
- K 3. Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i zdrowotnej
- K 4. Rozwój infrastruktury sportowej
- K 5. Rozwój infrastruktury rowerowej
- K 6. Dostosowanie infrastruktury do sytuacji kryzysowych
- K 7. Adaptacja infrastruktury do zmian klimatu i zielono-błękitna infrastruktura
- K 8. Łagodzenie skutków zmian klimatycznych i ochrona środowiska
- K 9. Ochrona zabytków

- K 10. Dostosowanie kompetencji i kwalifikacji uczniów do trendów i potrzeb rynku pracy
- K 11. Modernizacja bazy kształcenia zawodowego
- K 12. Kadry dla nowoczesnej gospodarki
- K 13. Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli
- K 14. Efektywna współpraca z przedsiębiorcami
- K 15. Rozwój oferty edukacyjnej

- K 16. Podnoszenie świadomości ekologicznej
- K 17. Dostosowanie usług do potrzeb społeczeństwa
- K 18. Poprawa dostępności cyfrowej
- K 19. Rozwój kompetencji cyfrowych
- K 20. Wspieranie rozwoju kultury i turystyki
- K 21. Ochrona dziedzictwa kulturowego
- K 22. Programy profilaktyczne i zdrowotne
- K 23. Podnoszenie kwalifikacji służb zarządzania kryzysowego
- K 24. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych
- K 25. Podnoszenie świadomości społecznej w reagowaniu na sytuacje kryzysowe

Tabela 10 Cele strategiczne wraz z przyporządkowanymi kierunkami działań

Cele strategiczne	Kierunki działań
C 1. Efektywna, dostępna i zrównoważona infrastruktura	K 1. Modernizacja, remont dróg i obiektów użyteczności publicznej, znajdujących się na terenie Powiatu Tarnogórskiego K 2. Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej K 3. Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i zdrowotnej K 4. Rozwój infrastruktury sportowej K 5. Rozwój infrastruktury rowerowej K 6. Dostosowanie infrastruktury do sytuacji kryzysowych K 7. Adaptacja infrastruktury do zmian klimatu i zielono-błękitna infrastruktura K 8. Łagodzenie skutków zmian klimatycznych i ochrona środowiska K 9. Ochrona zabytków
C 2. Innowacyjne szkolnictwo i nowoczesna gospodarka	K 10. Dostosowanie kompetencji i kwalifikacji uczniów do trendów i potrzeb rynku pracy K 11. Modernizacja bazy kształcenia zawodowego K 12. Kadry dla nowoczesnej gospodarki K 13. Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli K 14. Efektywna współpraca z przedsiębiorcami K 15. Rozwój oferty edukacyjnej

Cele strategiczne	Kierunki działań
C 3. Zielony, przyjazny i bezpieczny Powiat	K 16. Podnoszenie świadomości ekologicznej K 17. Dostosowanie usług do potrzeb społeczeństwa K 18. Poprawa dostępności cyfrowej K 19. Rozwój kompetencji cyfrowych K 20. Wspieranie rozwoju kultury i turystyki K 21. Ochrona dziedzictwa kulturowego K 22. Programy profilaktyczne i zdrowotne K 23. Podnoszenie kwalifikacji służb zarządzania kryzysowego K 24. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych K 25. Podnoszenie świadomości społecznej w reagowaniu na sytuacje kryzysowe

Źródło: opracowanie własne

Każdy z kierunków działań został uszczegółowiony poprzez wskazanie zakresu planowanych działań, prowadzących do osiągnięcia wyznaczonych w Strategii celów, wpisujących się w realizację misji i przyczyniających się do osiągnięcia założonej wizji Powiatu.

W założeniu realizacja zaplanowanych działań wpłynie na poprawę funkcjonowania Powiatu Tarnogórskiego w sferze społeczno-gospodarczej, a także w sferze infrastruktury i przestrzeni publicznej.

Szczegółowa lista celów strategicznych Powiatu Tarnogórskiego wraz z kierunkami i zakresem działań precyzującymi ich realizację przedstawia się następująco:

Tabela 11 Cele strategiczne, kierunki i zakresy działań

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
C 1. Efektywna, dostępna i zrównoważona infrastruktura	K 1. Modernizacja, remont dróg i obiektów użyteczności publicznej, znajdujących się na terenie Powiatu Tarnogórskiego	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inwestycjami w infrastrukturę drogową i komunikacyjną oraz zwiększeniem dostępności do środków komunikacji zbiorowej:</i> Modernizacja, remont i budowa dróg oraz obiektów inżynieryjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz dostosowaniem do zwiększonego ruchu kołowego; Działania związane z poprawą bezpieczeństwa ruchu drogowego i ruchu pieszych oraz zwiększeniem dostępności do środków komunikacji zbiorowej; Działania związane z rozwojem infrastruktury miejsc postojowych i parkingowych wg potrzeb lokalnych wraz z konieczną infrastrukturą towarzyszącą; Działania związane z wykorzystaniem szans związanych z dogodnymi połączeniami ponadlokalnymi (lotnisko, autostrada, drogi krajowe, połączenia kolejowe);

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 2. Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze zwiększeniem dostępności obiektów użyteczności publicznej:</i> Poprawa dostępności do obiektów użyteczności publicznej poprzez modernizację, remont i budowę obiektów służących celom sfery publicznej, w tym przeznaczonych dla grup wymagających szczególnego wsparcia; Modernizacja, remont, przebudowa i nadanie nowych funkcji obiektom i budynkom użyteczności publicznej, w tym na cele integracji i reintegracji społecznej; Adaptacja obiektów i terenów zdegradowanych i/lub nieużytkowanych na cele publiczne; Działania wspierające podniesienie dostępności, atrakcyjności oraz estetyki, obiektów i przestrzeni publicznych; Zwiększenie poziomu dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz eliminacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, utrudniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami i dysfunkcjami;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 3. Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i zdrowotnej	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inwestycjami w infrastrukturę edukacyjną i zdrowotną:</i> Rozwój, modernizacja i remont obiektów edukacyjnych wraz z infrastrukturą sportową; Doposażenie i modernizacja zasobów sprzętowych placówek edukacyjnych, w tym w sprzęt multimedialny i narzędzia cyfrowe; Modernizacja i remont infrastruktury szkolnej na potrzeby szkolnych pracowni tematycznych i kształcenia zawodowego; Rozwój, modernizacja i remont infrastruktury związanej z zaspokojeniem potrzeb zdrowotnych; Doposażenie i modernizacja zasobów sprzętowych placówek ochrony zdrowia; Poprawa dostępności do usług medycznych na terenie Powiatu;
	K 4. Rozwój infrastruktury sportowej	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wspieraniem rozwoju infrastruktury sportowej:</i> Rozwój nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej; Tworzenie miejsc aktywności dla mieszkańców;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 5. Rozwój infrastruktury rowerowej	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inwestycjami w obrębie infrastruktury rowerowej i towarzyszącej:</i> Stworzenie spójnej, bezpiecznej i atrakcyjnej sieci dróg rowerowych z uwzględnieniem zarówno funkcjonalności dla mieszkańców jak i atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej; Budowa i modernizacja oraz remont ciągów rowerowych i pieszo-rowerowych, w tym poprawa bezpieczeństwa użytkowników;
	K 6. Dostosowanie infrastruktury do sytuacji kryzysowych	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z dostosowaniem infrastruktury do sytuacji kryzysowych:</i> Rozwój infrastruktury i działania związane z naturalnymi oraz militarnymi zagrożeniami i zjawiskami kryzysowymi, rozwój systemów ochrony przed tymi zdarzeniami; Realizacja działań zmierzających do zapobiegania poważnym awariom i minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 7. Adaptacja infrastruktury do zmian klimatu i zielono-błękitna infrastruktura	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z adaptacją infrastruktury do zmian klimatu i działań dotyczących rozwoju zielono-błękitnej infrastruktury:</i> Rozwój i wykorzystanie zielono-błękitnej infrastruktury, racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi i utrzymania dobrego stanu wód; Realizacja działań zmierzających do zapobiegania i dostosowywania do zmian klimatu, zachowania bioróżnorodności, rozwój systemów ochrony przed nagłymi zjawiskami związanymi ze zmianami klimatycznymi;
	K 8. Łagodzenie skutków zmian klimatycznych i ochrona środowiska	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z łagodzeniem skutków zmian klimatycznych i ochroną środowiska:</i> Poprawa efektywności energetycznej i ochrony powietrza, w tym zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz modernizacja, remont i rozbudowa efektywnego energetycznie oświetlenia; Rozwój inteligentnych systemów zarządzania i korzystania z zasobów energetycznych; Wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego na terenie Powiatu; Poprawa i utrzymanie dobrego stanu środowiska; Działania na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 9. Ochrona zabytków	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z ochroną zabytków:</i> Działania na rzecz ochrony obiektów zabytkowych; Rewitalizacja i rewaloryzacja zabytków ziemi tarnogórskiej i nadawanie im nowych funkcji;
C 2. Innowacyjne szkolnictwo i nowoczesna gospodarka	K 10. Dostosowanie kompetencji i kwalifikacji uczniów do trendów i potrzeb rynku pracy	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z dostosowaniem kompetencji i kwalifikacji uczniów do trendów i potrzeb rynku pracy:</i> Poszerzanie oferty edukacyjnej między innymi o warsztaty, praktyki i kursy, staże zawodowe (w tym zagraniczne); Kultywowanie lokalnych tradycji zawodowych; Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, w tym tworzenie warsztatów i pracowni zawodowych; Tworzenie klas patronackich i programów stypendialnych; Organizacja wizyt studyjnych u pracodawców; Udział w targach edukacyjnych, w tym branżowych; Realizacja programów edukacji zgodnej z zasadą współodpowiedzialności za środowisko i otoczenie; Działania związane ze zwiększeniem kompetencji i kwalifikacji, a także działania w zakresie przygotowania zawodowego potencjalnych pracowników;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 11. Modernizacja bazy kształcenia zawodowego i artystycznego	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z modernizacją bazy kształcenia zawodowego i artystycznego:</i> Modernizacja bazy kształcenia zawodowego i artystycznego, w tym między innymi wyposażenie pracowni przedmiotowych i artystycznych; Tworzenie nowych pracowni podejmujących istotne problemy cywilizacyjne, w tym sferze ekologii oraz zastosowania nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych; (np. ekologiczna, techniczna, nowych technologii); Zwiększanie atrakcyjności nauczania poprzez zastosowanie najnowszych technologii;
	K 12. Kadry dla nowoczesnej gospodarki	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z wsparciem kadr nowoczesnej gospodarki:</i> Organizacja szkoleń, kursów i warsztatów rozwijających kompetencje i umiejętności uczestników rynku pracy; Podejmowanie działań aktywizujących osoby ze specjalnymi potrzebami na rynku pracy;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 13. Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji i kompetencji nauczycieli:</i> Dostosowanie kwalifikacji zawodowych i kompetencji kadr nauczycielskich; Samodoskonalenie, edukacja oraz nabywanie nowych kompetencji przez nauczycieli na rzecz zwiększenia konkurencyjności na rynku pracy;
	K 14. Efektywna współpraca z przedsiębiorcami	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze współpracą z przedsiębiorcami:</i> Wspieranie funkcjonowania i rozwoju istniejących przedsiębiorstw; Współpraca pomiędzy instytucjami publicznymi, przedsiębiorstwami, instytucjami otoczenia biznesu i innymi podmiotami na rzecz rozwoju gospodarczego; Promocja przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia; Popularyzacja postawy przedsiębiorczej wśród młodzieży szkolnej; Działania promocyjne prezentujące zalety lokalnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej; Uczestnictwo w targach / spotkaniach / sympozjach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej; Promocja lokalnych przedsiębiorstw; Inicjowanie partnerstwa pomiędzy przedsiębiorcami a instytucjami otoczenia biznesu i szkołami, w zakresie przygotowania zawodowego potencjalnych pracowników;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 15. Rozwój oferty edukacyjnej	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z poprawą dostępności edukacji:</i> Podejmowanie działań na rzecz zwiększenia atrakcyjności, dostępności i podniesienia jakości kształcenia w placówkach oświatowych; Organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych; Organizacja wyrównawczych zajęć pozalekcyjnych i zajęć rozwijających zainteresowania; Realizacja programów stypendialnych i motywacyjnych; Wsparcie uczniów z trudnościami edukacyjnymi i ze specjalnymi potrzebami, w tym wspieranie nauczycieli do pracy z takimi uczniami; Wdrażanie nowoczesnych metod nauczania; Współpraca z organizacjami i instytucjami w zakresie poszerzania oferty edukacyjnej; Skuteczna promocja oferty szkolnictwa;
C 3. Zielony, przyjazny i bezpieczny Powiat	K 16. Podnoszenie świadomości ekologicznej	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inicjatywami zmierzającymi do podnoszenia świadomości ekologicznej:</i> Działania informacyjne i edukacyjne z zakresu przeciwdziałania zmianom klimatycznym, podnoszenia efektywności energetycznej, zastosowania odnawialnych źródeł energii; Edukacja społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i funkcjonowania gospodarki obiegu zamkniętego;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 17. Dostosowanie usług do potrzeb społeczeństwa	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań w sferze związanej z dostosowaniem usług do potrzeb społeczeństwa:</i> Rozwijanie systemu usług społecznych; Wsparcie i skoordynowanie działań na rzecz osób ze specjalnymi potrzebami, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób przewlekle i długotrwale chorych, osób niepełnosprawnych i ich rodzin; Rozwijanie systemu udzielania pomocy rodzinom w celu poprawy ich sytuacji życiowej oraz rozwiązywania problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych; Kreowanie skutecznej polityki prospołecznej i prorodzinnej; Wsparcie działań i warsztatów aktywizujących osoby niepełnosprawne, osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby ubogie, osoby wykluczone, w tym z powodu chorób cywilizacyjnych; Wsparcie osób poszukujących zatrudnienia z grup dysfunkcyjnych;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
		Zwiększenie form dostępności i pobudzania aktywności z uwzględnieniem rozwoju wolontariatu, zaangażowania lokalnych liderów i mieszkańców w działania społeczne; Kształtowanie postaw prospołecznych, w tym utrwalanie postawy szacunku i odpowiedzialności społecznej; Wsparcie działań integrujących lokalne społeczności; Realizacja programów wsparcia i aktywizacji grup wymagających szczególnego wsparcia - kursy, szkolenia, warsztaty itp.; Podnoszenie sprawności administracyjnej samorządu; Efektywne pozyskiwanie zewnętrznych środków krajowych i zagranicznych, w tym z budżetu UE na realizację przedsięwzięć rozwojowych; Usprawnienie procedur administracyjnych przyjaznych interesariuszom; Promocja i kształtowanie pozytywnego wizerunku Powiatu, w tym publikacja materiałów poświęconych atrakcyjności Powiatu;
	K 18. Poprawa dostępności cyfrowej	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z poprawą dostępności cyfrowej:</i> Podniesienie jakości obsługi interesantów poprzez wdrożenie idei cyfrowego urzędu i zwiększenie dostępu do e-usług; Realizacja zasady otwartej komunikacji z wykorzystaniem nowoczesnych środków i technologii;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 19. Rozwój kompetencji cyfrowych	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z podnoszeniem kompetencji cyfrowych:</i> Promocja samodoskonalenia oraz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji cyfrowych przez pracowników samorządowych; Wsparcie organizacji szkoleń, kursów i warsztatów;
	K 20. Wspieranie rozwoju kultury i turystyki	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z rozwojem kultury i turystyki:</i> Rozwój nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury kulturalnej; Stworzenie odpowiedniej przestrzeni społecznej dla działalności artystycznej i kulturalnej; Poszerzanie oferty instytucji kultury; Wsparcie organizacji wydarzeń promujących lokalne dziedzictwo; Wspieranie i kreowanie współpracy podmiotów z branży turystycznej i okołoturystycznej; Promocja lokalnej turystyki i rekreacji; Rozwój współpracy pomiędzy Powiatem, gminami i innymi podmiotami na rzecz organizacji turystyki;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 21. Ochrona dziedzictwa kulturowego	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z inicjowaniem przedsięwzięć służących ochronie dziedzictwa kulturowego:</i> Prowadzenie kompleksowych działań mających na celu ochronę i zabezpieczenie materialnego dziedzictwa kulturowego, w tym działania świadomościowe i edukacyjne; Budowanie tożsamości kulturowej poprzez wzmacnianie i ochronę niematerialnego kulturowego dziedzictwa Powiatu, w tym digitalizację i publikację zasobów kulturowych;
	K 22. Programy profilaktyczne i zdrowotne	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z promocją i profilaktyką zdrowia:</i> Akcje i programy propagujące zachowania prozdrowotne i profilaktykę prozdrowotną;
	K 23. Podnoszenie kwalifikacji służb zarządzania kryzysowego	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji służb zarządzania kryzysowego:</i> Doskonalenie umiejętności, podnoszenie poziomu kwalifikacji i kompetencji służb zarządzania kryzysowego; Zapewnienie efektywnej koordynacji działań w zakresie reagowania w sytuacjach kryzysowych oraz zachowania odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa publicznego;

Cel strategiczny	Kierunki działań	Zakres działań
	K 24. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań związanych ze wzmocnieniem potencjału służb ratowniczych i zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego:</i> Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych i zapewnienie bezpieczeństwa publicznego; Budowa, remont i modernizacja obiektów bezpieczeństwa publicznego; Wsparcie finansowe, sprzętowe i lokalowe podmiotów i służb ratowniczych działających na rzecz poprawy i zapewnienia odpowiedniego bezpieczeństwa;
	K 25. Podnoszenie świadomości społecznej w reagowaniu na sytuacje kryzysowe	<i>W ramach sformułowanego kierunku działań przewiduje się m.in. możliwość realizacji następującego zakresu działań zwiększających poziom świadomości społecznej w sferze reagowania na sytuacje kryzysowe:</i> Wsparcie kampanii w zakresie podnoszenie świadomości społecznej i reagowania na sytuacje kryzysowe, a także poprawy bezpieczeństwa publicznego; Wdrażanie kompleksowych działań zapewniających odpowiednie reagowanie w sytuacjach kryzysowych oraz poprawiających bezpieczeństwo publiczne; Dedykowane działania w zakresie bezpieczeństwa publicznego, w tym poprawy w sytuacjach kryzysowych, bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, a także przeciwdziałanie patologiom i przemocy w rodzinie;

Źródło: opracowanie własne

7. REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Strategia skupia się na kluczowych działaniach istotnych dla rozwoju Powiatu Tarnogórskiego i określa oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Planowanym rezultatem jest sytuacja, w której Powiat doprowadzi do stworzenia przyjaznych warunków zrównoważonego rozwoju i zaspokojenia zaistniałych potrzeb kluczowych uczestników życia społeczno-gospodarczego. Mając na uwadze dobrostan mieszkańców Powiatu oraz innych uczestników życia społeczno-gospodarczego, zakłada się, że Powiat stanie się przyjaznym i bezpiecznym miejscem do życia, zapewniającym efektywne warunki do funkcjonowania oraz atrakcyjnym obszarem dla obecnych i przyszłych uczestników życia społeczno-gospodarczego. Do powyższego przyczyni się budowanie przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni do życia i funkcjonowania, w tym poprzez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury i jej dostępności, a także funkcjonalne wykorzystanie walorów Powiatu i zwiększenie jego atrakcyjności z uwzględnieniem zachowania dziedzictwa kulturowego i odpowiedniego rozwoju kultury i turystyki. Efektem realizacji zaplanowanych działań, będzie także odpowiednia adaptacja do zmian klimatycznych oraz łagodzenie skutków tych zmian, w tym wdrażanie rozwiązań z zakresu zastosowania czystej energii i odnawialnych źródeł oraz wysokiej efektywności energetycznej, czy też zastosowanie zielono-błękitnej infrastruktury i gospodarki obiegu zamkniętego, a także skuteczna ochrona środowiska i edukacja ekologiczna. Rezultatem będzie także stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju, w tym zwiększenie dostępności i umiejętności w sferze cyfrowej, rozwój innowacyjnego i nowoczesnego szkolnictwa, a także efektywna współpraca z przedsiębiorcami i mieszkańcami. Ponadto nastąpi poprawa funkcjonowania sfery zdrowia, w tym poprzez wsparcie profilaktyki zdrowotnej, a także wzmocnienie działań w sferze przeciwdziałania zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym oraz w sferze bezpieczeństwa publicznego, w tym przez podnoszenie świadomości społecznej w dziedzinie zagrożeń i zachowania bezpieczeństwa. Rezultatem realizacji Strategii i zaplanowanych działań będzie także wsparcie rozwoju kapitału społecznego, w tym kreowanie jego aktywności na rzecz rozwoju Powiatu i ochrona grup zagrożonych, a także łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji społeczno-gospodarczej, w tym poprzez ograniczenie niekorzystnych zjawisk i trendów sfery społeczno-ekonomicznej oraz kreowanie współpracy partnerskiej. Korelacja celów

strategicznych, kierunków działań i oczekiwanych rezultatów dla prowadzonych działań zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 12 Cele strategiczne, kierunki działań i oczekiwane rezultaty

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty
C 1. Efektywna, dostępna i zrównoważona infrastruktura	K 1. Modernizacja, remont dróg i obiektów użyteczności publicznej, znajdujących się na terenie Powiatu Tarnogórskiego	Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury drogowej i komunikacyjnej oraz zwiększenie dostępności do środków komunikacji zbiorowej
	K 2. Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej służącej celom publicznym	Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury
	K 3. Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i zdrowotnej	Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury edukacyjnej i zdrowotnej
	K 4. Rozwój infrastruktury sportowej	Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury sportowej
	K 5. Rozwój infrastruktury rowerowej	Podniesienie poziomu jakości i dostępności infrastruktury ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych
	K 6. Dostosowanie infrastruktury do sytuacji kryzysowych	Odpowiednie dostosowanie infrastruktury do sytuacji kryzysowych
	K 7. Adaptacja infrastruktury do zmian klimatu i zielono-błękitna infrastruktura	Podniesienie jakości życia poprzez rozwój infrastruktury technicznej i funkcjonalnej, związanej z przeciwdziałaniem nagłym zmianom klimatycznym, wykorzystaniem zielono-błękitnej infrastruktury oraz zachowaniem bioróżnorodności

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty
	K 8. Łagodzenie skutków zmian klimatycznych i ochrona środowiska	Podniesienie jakości życia poprzez rozwój zrównoważonej infrastruktury technicznej i funkcjonalnej, związanej z łagodzeniem zmian klimatycznych, zrównoważoną gospodarką energetyczną i ochroną środowiska Podniesienie poziomu ochrony dziedzictwa przyrodniczego
	K 9. Ochrona zabytków	Podniesienie poziomu ochrony zabytków
C 2. Innowacyjne szkolnictwo i nowoczesna gospodarka	K 10. Dostosowanie kompetencji i kwalifikacji uczniów do trendów i potrzeb rynku pracy	Podniesienie poziomu jakości usług edukacyjnych
	K 11. Modernizacja bazy kształcenia zawodowego	Podniesienie poziomu świadomości zdrowotnej
	K 12. Kadry dla nowoczesnej gospodarki	Zbudowanie silnego rynku pracy oraz podniesienie kompetencji i umiejętności jego uczestników
	K 13. Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli	Wzmocnienie kwalifikacji zawodowych i kompetencji kadr nauczycielskich
	K 14. Efektywna współpraca z przedsiębiorcami	Zbudowanie silnego nowoczesnego sektora gospodarczego oraz podniesienie zainteresowania ofertą lokalnego środowiska działalności gospodarczej
	K 15. Rozwój oferty edukacyjnej	Zwiększenie dostępności i poszerzenie oferty edukacyjnej

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty
C 3. Zielony, przyjazny i bezpieczny Powiat	K 16. Podnoszenie świadomości ekologicznej	Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym, efektywności energetycznej i zastosowania OZE oraz ochrony środowiska i funkcjonowania gospodarki obiegu zamkniętego
	K 17. Dostosowanie usług do potrzeb społeczeństwa	Podniesienie poziomu jakości polityki społecznej Podniesienie poziomu integracji i aktywności mieszkańców Podniesienie sprawności administracyjnej Kreowanie pozytywnego wizerunku Powiatu
	K 18. Poprawa dostępności cyfrowej	Usprawnianie procesów administracyjnych przyjaznych interesariuszom
	K 19. Rozwój kompetencji cyfrowych	Wzmocnienie kompetencji i kwalifikacji cyfrowych uczestników życia publicznego
	K 20. Wspieranie rozwoju kultury i turystyki	Podniesienie poziomu jakości i dostępności kultury i turystyki oraz zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej turystycznej
	K 21. Ochrona dziedzictwa kulturowego	Budowanie tożsamości kulturowej poprzez wzmacnianie i ochronę kulturowego dziedzictwa Powiatu
	K 22. Programy profilaktyczne i zdrowotne	Podniesienie poziomu świadomości zdrowotnej
	K 23. Podnoszenie kwalifikacji służb zarządzania kryzysowego	Podniesienie poziomu kwalifikacji i kompetencji służb zarządzania kryzysowego

Cele strategiczne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty
	K 24. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych K 25. Podnoszenie świadomości społecznej w reagowaniu na sytuacje kryzysowe	Budowanie odpowiedniego potencjału służb ratowniczych Podniesienie świadomości społecznej w sferze reagowania na sytuacje kryzysowe oraz poprawa bezpieczeństwa publicznego

Źródło: opracowanie własne

8. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

8.1 Krajowe Obszary Strategicznej Interwencji

Podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r jest Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, uchwalona przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Dokument jest rozwinięciem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), która podkreślała istotność rozwoju Polski w sposób społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze, przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe. Strategia wskazuje Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, przeniesione następnie do innych krajowych i regionalnych strategii rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, a także obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju. Wyznaczenie w KSRR 2030 OSI Śląsk jest istotne dla Powiatu Tarnogórskiego.

8.2 Regionalne Obszary Strategicznej Interwencji

Na grunt wojewódzki założenia powyższe przenosi Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” przyjęta Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego Nr VI/24/1/2020 z 19 października 2020 r., która jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”. Strategia formułuje wizję rozwoju województwa śląskiego, która z kolei stanowi podstawę do sformułowania głównych celów polityki rozwoju, oraz stanowi określenie aspiracji i dążeń społeczności regionalnej. Wizja strategii zamyka się hasłem "Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku". W związku z tym, że KSRR 2030 stanowi, że województwa mogą wyznaczać

swoje OSI w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy rozwojowe i dla tych obszarów przeznaczone będzie wsparcie z poziomu regionalnego (z możliwym komplementarnym wsparciem z poziomu krajowego w ramach kontraktu programowego i kontraktów sektorowych, a także porozumień terytorialnych), w dokumencie wyznaczone zostały obszary strategicznej interwencji w ujęciu funkcjonalnym i tematycznym.

OSI w ujęciu funkcjonalnym tworzą tzw. subregiony, zdefiniowane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego uchwalonej w 2000 roku. Zgodnie z tym podziałem województwo śląskie dzieli się na cztery subregiony: północny (o powierzchni 3 049 km²), południowy (2 354 km²), centralny (5 577 km²) i zachodni (1 353 km²). Powiat Tarnogórski położony jest w subregionie centralnym, którego głównymi potencjałami są:

- funkcjonowanie na terenie subregionu pierwszej w Polsce Metropolii, będącej silnym ośrodkiem gospodarczym, naukowym, kulturalnym, miejscem koncentracji funkcji metropolitalnych oraz miejscem tworzenia i wdrażania innowacji,
- dywersyfikacja przemysłu i znaczny potencjał gospodarczy w dużej części oparty o działalności innowacyjne,
- wysoka atrakcyjność inwestycyjna,
- wysokie kompetencje kapitału ludzkiego i silny kapitał społeczny,
- funkcjonowanie silnego ośrodka naukowego, badawczego i akademickiego ze zróżnicowaną i stale rozwijaną ofertą,
- dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa i logistyczna, obejmująca wszystkie gałęzie transportu,
- obszary o wysokich walorach środowiskowych objęte rezerwatami przyrody i o znacznym potencjale turystycznym,
- koncentracja potencjałów związana z niewielkimi odległościami pomiędzy jednostkami subregionu oraz z odległością od innych obszarów metropolitalnych o podobnej skali,

Natomiast główne wyzwania to:

- wzmocnienie procesu wewnętrznej integracji,
- wzmocnianie dywersyfikacji gospodarczej bazy ekonomicznej obszaru,
- poprawa jakości środowiska, w tym w szczególności jakości powietrza, wód powierzchniowych i klimatu akustycznego,
- kształtowanie racjonalnej gospodarki wodnej w związku z nadmiernym wykorzystaniem wód podziemnych,

- poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy,
- skuteczniejsze wykorzystywanie potencjałów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju produktów turystycznych, w tym rozwój infrastruktury turystycznej,
- wyhamowanie niekorzystnych procesów demograficznych,
- ograniczanie zjawiska suburbanizacji,
- rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów przemysłowych,
- harmonizacja rozwoju infrastruktury oraz organizacji transportu publicznego,
- wzmocnienie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji.

OSI w ujęciu funkcjonalnym znajduje swoje odzwierciedlenie w podstawowych typach jednostek, tj.: obszarach wiejskich i miejskich. Wsparcie rozwoju obszarów miejskich zostało uwzględnione w różnych celach rozwojowych Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”. Z kolei wsparcie obszarów wiejskich opiera się na instrumentach skierowanych do obszarów wiejskich, głównie w ramach lokalnych grup działania oraz wdrażania PROW oraz EFRR, koncentrując się m.in. na integracji lokalnych społeczności, promowaniu turystyki, ekologicznym stylu życia, edukacji, wzmacnianiu potencjału lokalnego rynku pracy, rozwoju przedsiębiorczości społecznej i wolontariatu, czy rewitalizacji. OSI w ujęciu tematycznym to obszary, którym przypisano odpowiadające im problemy i potencjały zidentyfikowane na etapie diagnozy województwa, które uwzględniają powiązania obszaru wewnątrz krajowe i europejskie, szczególnie wynikające z transformacji regionów górniczych i z założeń nowej strategii wzrostu Europejskiego Zielonego Ładu.

W obrębie OSI tematycznych wyodrębniono:

- obszary cenne przyrodniczo,
 - ośrodki wzrostu,
- jako OSI konkurencyjne, oraz
- gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
 - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,
 - gminy w transformacji górniczej,
- jako OSI problemowe.

8.3 Obszary strategicznej interwencji istotne dla Powiatu Tarnogórskiego

Obszary strategicznej interwencji istotne dla Powiatu Tarnogórskiego związane są z obszarami zdiagnozowanymi i wyznaczonymi dla poszczególnych gmin wchodzących w jego skład. Żadna z gmin nie jest zdiagnozowana jako Obszar Strategicznej Interwencji – miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze.

W obrębie OSI tematycznych do obszarów wskazanych jako obszary przeciętnie cenne przyrodniczo zaliczono gminy Krupski Młyn, Kalety, Tarnowskie Góry i Radzionków natomiast jako uzupełniającą ośrodki wzrostu zaliczono jedynie Gminę Tarnowskie Góry.

W odniesieniu do OSI konkurencyjnych:

- żadna z gmin wchodzących w skład Powiatu Tarnogórskiego nie została zdiagnozowana jako tracąca funkcje społeczno-gospodarcze,
 - jako gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza do III obszaru problemowego zaliczone zostały gminy Tarnowskie Góry i Radzionków, do II obszaru problemowego zaliczono Gminę Zbrostawice, a pozostałe gminy zaliczono do I obszaru problemowego (do wyznaczenia obszaru brano pod uwagę obszary przekroczeń pyłów zawieszonych PM_{2,5} oraz pyłów zawieszonych PM₁₀ i benzo(a)pirenu; gminy, na terenie których występowało przekroczenie jednego dowolnego wskaźnika jakości powietrza przypisano do I obszaru problemowego, gminy, na terenie których występowało przekroczenie dwóch dowolnych wskaźników do II obszaru problemowego, natomiast dla gmin, na terenie których wystąpiło przekroczenie średniorocznych norm powietrza dla wszystkich wskaźników wyznaczono III obszar problemowy),
 - jako gminy w transformacji górniczej zaliczone zostały Gmina Zbrostawice (z uwagi na występowania kopalni zlikwidowanych lub w likwidacji) oraz Gmina Radzionków (z uwagi na występowania kopalni zlikwidowanych lub w likwidacji oraz z uwagi na występowanie obszaru wydobywania węgla kamiennego). W ramach tej grupy wyróżnione zostały 3 typy gmin: gminy z problemem społecznym i przestrzennym, gminy z problemem społecznym oraz gminy z problemem przestrzennym. Zbrostawice i Radzionków zaliczone zostały do ostatniego typu.
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” przewiduje wsparcie z poziomu regionalnego, wyznaczonych na terenie poszczególnych gmin, obszarów strategicznej interwencji.
- Wśród form wsparcia istotnych dla obszarów działalności Powiatu

Tarnogórskiego są min.:

1. dla obszarów cennych przyrodniczo

- wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług, czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne,
- rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej,
- podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców,
- wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza,
- wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej,
- wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu,

2. dla obszarów stanowiących ośrodki wzrostu

- promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego,
- promocja gospodarcza i podnoszenie jakości usług otoczenia biznesu, działających na rzecz umiędzynarodowienia działalności firm oraz klastrów,
- wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych,
- rozwój i aktywizacja oraz przyciąganie zasobów ludzkich w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych,
- wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących firm, w tym start-upów, opartych na potencjałach regionu oraz wykorzystujących technologie rozwijane w regionie, w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych,
- poprawa powiązań transportowych poprzez ich przywrócenie, rozbudowę, modernizację i zarządzanie infrastrukturą wzmacniającą dostępność i spójność regionu, w tym w zakresie dróg, linii kolejowych, szlaków wodnych oraz dróg rowerowych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego,
- rozwój infrastruktury lotniczej i okołolotniczej o znaczeniu międzynarodowym i regionalnym oraz poprawa jej dostępności w

szczegółności MPL „Katowice” w Pyrzowicach,

- wsparcie rozwoju transportu intermodalnego i multimodalnego, w tym rozwój centrów logistycznych o znaczeniu międzynarodowym o wysokiej dostępności transportowej,

- rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE,

- adaptacja terenów miejskich i wiejskich do zmian klimatu, w tym wsparcie opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zintegrowanych miejskich ekosystemów,

- wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej,

3. dla obszarów z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

- wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich,

- podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii,

- aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych,

- wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza,

- rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE,

- wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.

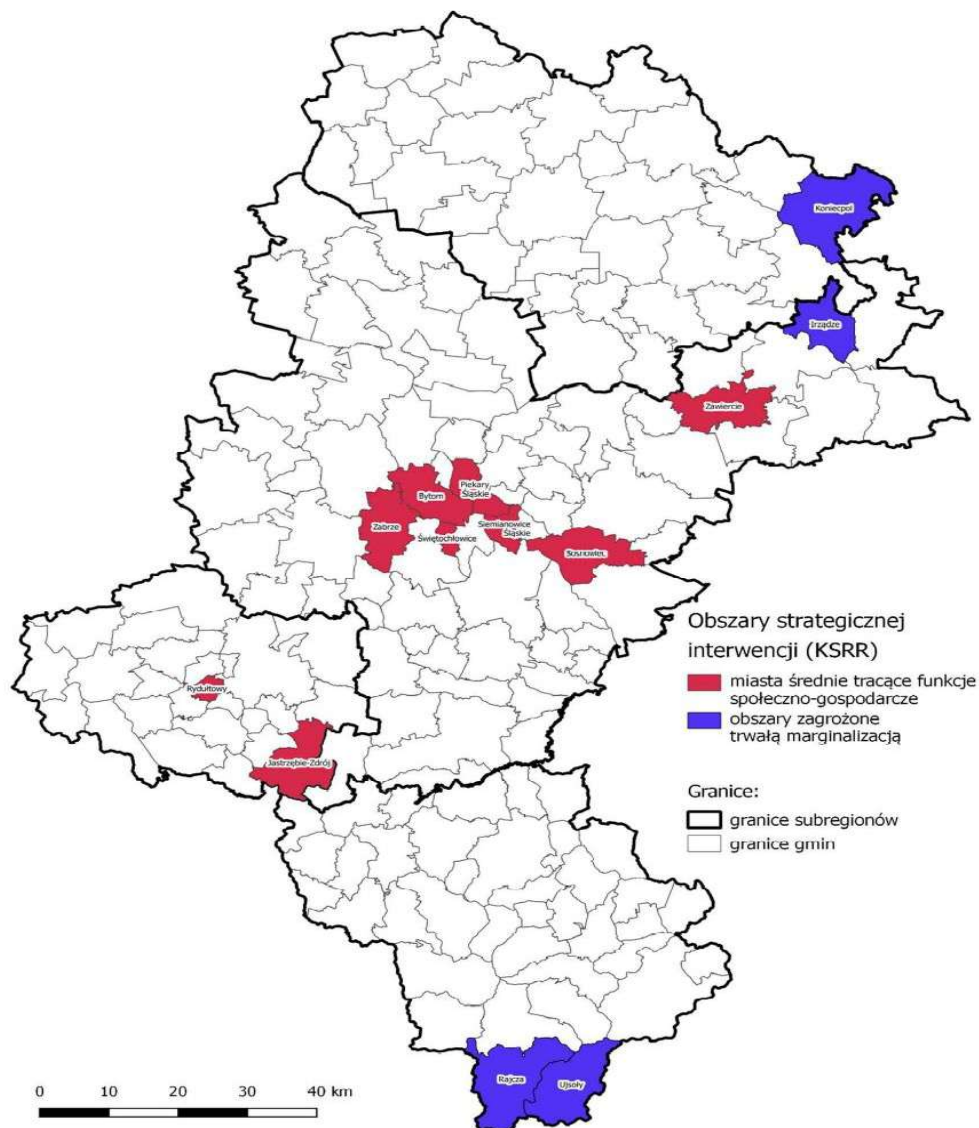
4. dla obszarów w transformacji górniczej

- rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego,

- promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego,
- wsparcie tworzenia i rozwój MŚP (szczególnie start-upów), w tym podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników, jakości usług otoczenia biznesu oraz promocja produktów lokalnych i tradycyjnych, wspieranie wdrażania technologii cyfrowych,
- wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne,
- rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej,
- podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców,
- wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami,
- wsparcie przekwalifikowania zawodowego i nabywania nowych kompetencji przez osoby objęte procesem transformacji gospodarczej,
- podniesienie jakości i poprawa dostępu do nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania, odpowiadającej wyzwaniom społecznym i gospodarczym, w tym rynku pracy,
- wzmocnienie kształcenia kluczowych umiejętności i kompetencji uczniów z uwzględnieniem umiejętności emocjonalnych oraz psychospołecznych, niezbędnych do funkcjonowania w dorosłym życiu oraz swobodnego poruszania się na rynku pracy,
- podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kształcenia ustawicznego oraz promocja uczenia się przez całe życie,
- wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza,
- przeciwdziałanie skutkom i ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji górniczej na środowisko, w tym na tkankę miejską,
- rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE,
- rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne,
- wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej,

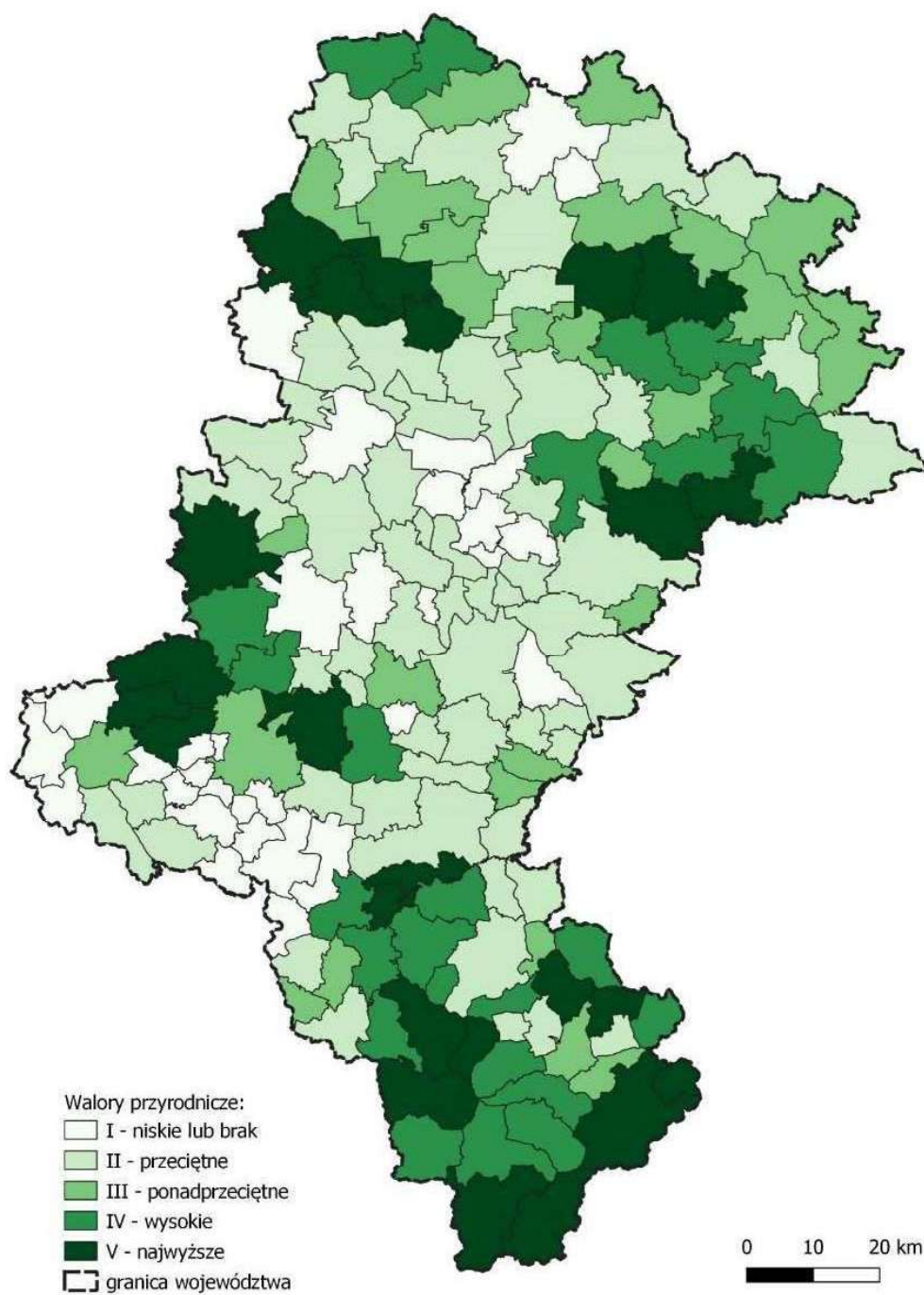
- wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.

Mapa 5 Obszar Strategicznej Interwencji – miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze

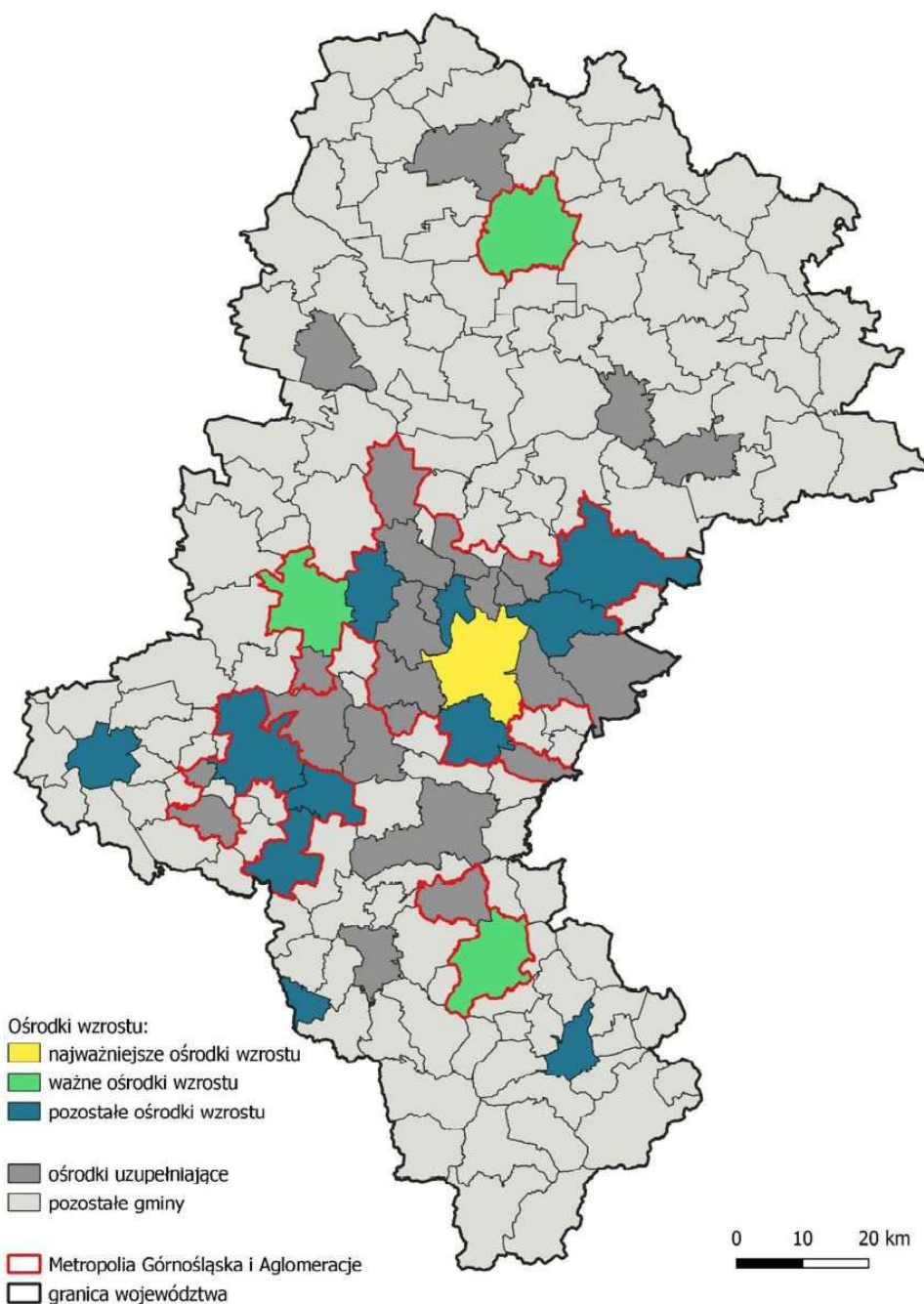
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 6 Obszar Strategicznej Interwencji – obszary cenne przyrodniczo

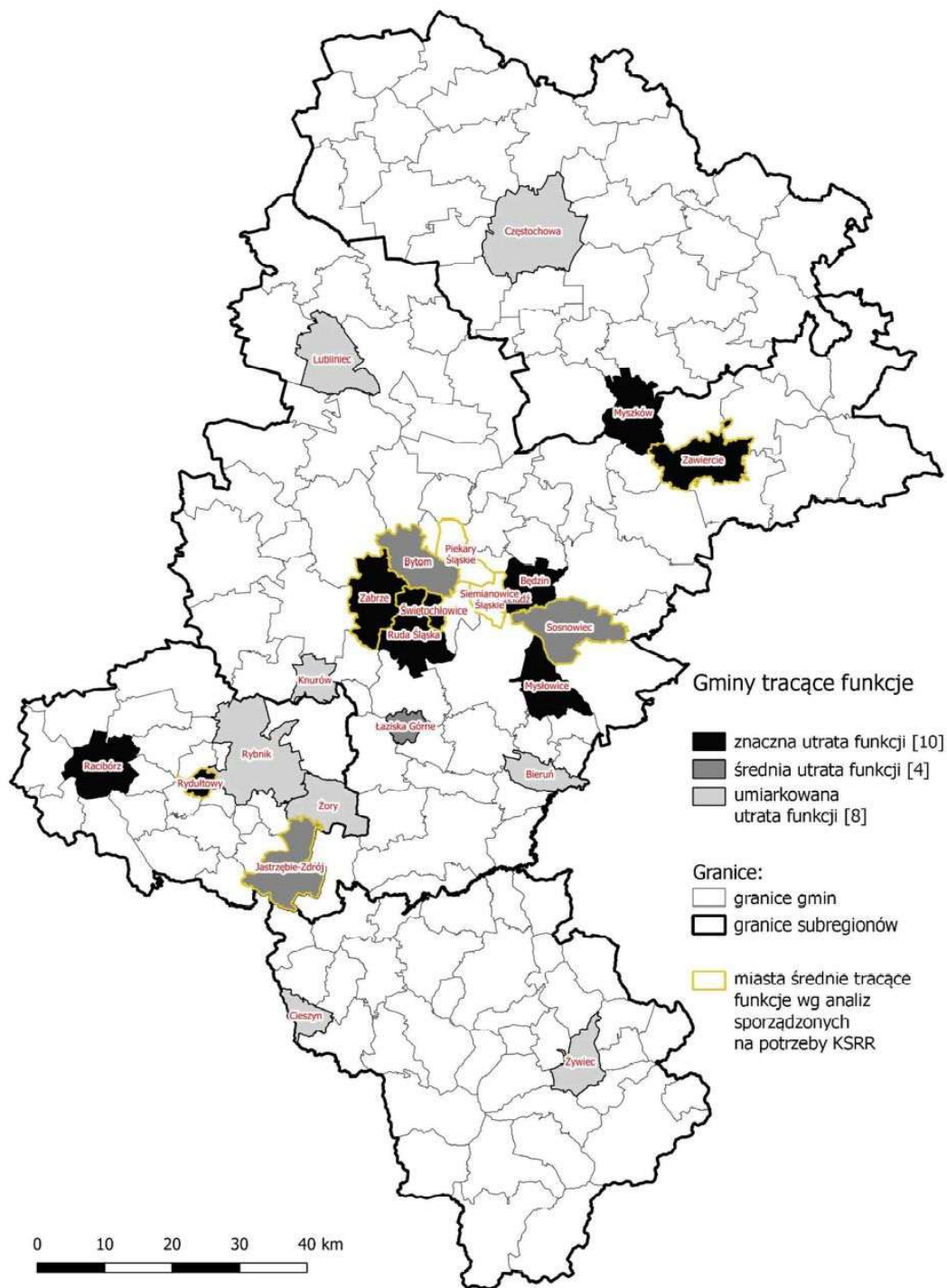
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 7 Obszar Strategicznej Interwencji – ośrodki wzrostu

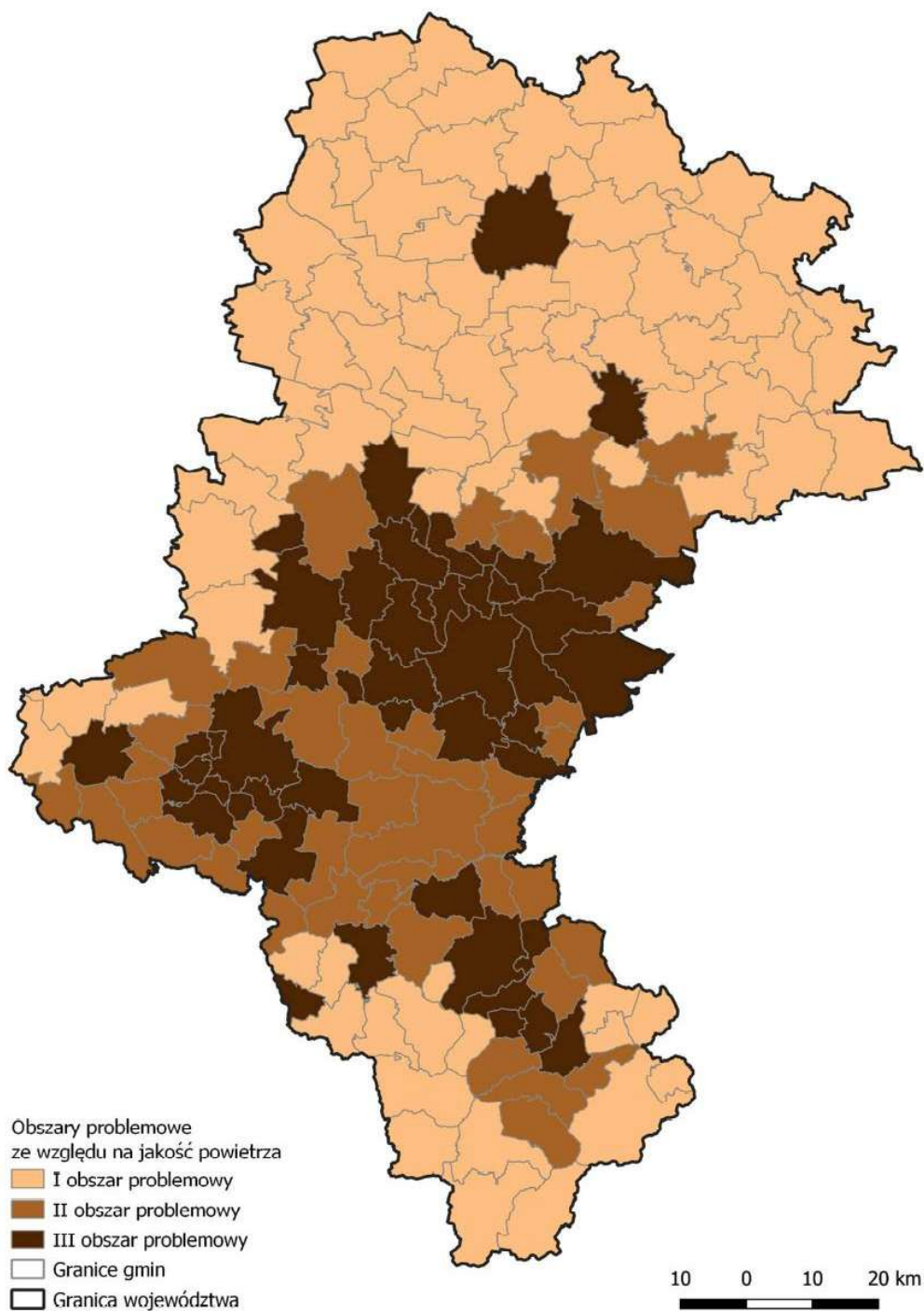
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 8 Obszar Strategicznej Interwencji – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Mapa 9 Obszar Strategicznej Interwencji – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Strategie europejskie

Założenia Strategii Rozwoju Powiatu wykazują komplementarność z kierunkami rozwoju określonymi w strategicznych dokumentach na poziomie Unii Europejskiej, które następnie implementowane są na grunt krajowy. Podstawowym i najważniejszym paradygmatem Unii Europejskiej, stanowiącym podstawę **Strategii Europa 2030**, leżącym u podstaw jej istnienia i funkcjonowania jest zrównoważony rozwój, czyli rozwój pozwalający zaspokajać potrzeby obecnego pokolenia w taki sposób, aby nie uniemożliwić zaspokojenia potrzeb przyszłym pokoleniom. Wypadkową takiego podejścia do rozwoju jest ustanowienie norm środowiskowych i społecznych oraz ambitnych założeń klimatycznych na takim poziomie, aby stanowiły podstawę zrównoważonego wzrostu gospodarczego, prowadzącego do poprawy jej konkurencyjności. Założenia powyższe stanowiąc mają wytyczne dla rządów i władz wszystkich szczebli, instytucji i obywateli. Polityka unijna w tym zakresie zbieżna jest z polityką (celami) zrównoważonego rozwoju ONZ (Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030). Zakłada się, że osiągnięcie zrównoważonego rozwoju zostanie osiągnięte poprzez:

- przyjęcie celów zrównoważonego rozwoju na najwyższym szczeblu politycznym UE. Staną się one dzięki temu podstawą działań i strategii politycznych. Instytucje UE i państwa członkowskie, w tym władze regionalne i lokalne wedle tego zalecenia mają ze sobą bliżej współpracować w celu zapewnienia lepszej koordynacji wszystkich działań,
- inspirowanie polityką zrównoważonego rozwoju procesów decyzyjnych w Komisji oraz wyznaczanie kierunków rozwoju strategii na rzecz wzrostu gospodarczego UE po 2020 r., z jednoczesną gwarancją implementacji tych założeń przez państwa członkowskie, w tym władze regionalne i lokalne, w sposób i w tempie przez nie określonym,
- akcentowanie wagi działań zewnętrznych przy jednoczesnym koncentrowaniu znaczenia zrównoważonego rozwoju na szczeblu UE, co umożliwi wsparcie rozwoju państw członkowskich; podkreślanie wagi intensywnej promocji norm środowiskowych, społecznych i zarządczych za pośrednictwem umów handlowych i negocjacji wielostronnych.

Strategia Europa 2030 jest częścią szerszej strategii Europejskiego Zielonego Ładu (EGP), która zakłada transformację UE do 2050 roku w kierunku neutralności klimatycznej i nowoczesnej gospodarki. Zgodnie z

założeniami **Europejskiego Zielonego Ładu**, Europa dąży do neutralności klimatycznej, której podstawą ma być nowoczesna i zasobooszczędna gospodarka europejska. Cele strategii 2030 w ramach Europejskiego Zielonego Ładu zakładają:

- osiągnięcie celu redukcji emisji o co najmniej 55% do 2030 roku,
- wzrost udziału energii odnawialnej w koszyku energetycznym UE,
- zwiększenie efektywności energetycznej i poprawę charakterystyki energetycznej budynków,
- przejście na model gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym ograniczenie wykorzystania zasobów naturalnych,
- ograniczenie zanieczyszczeń, ochronę i odbudowę ekosystemów oraz różnorodności biologicznej,
- przyspieszenie przejścia na zrównoważoną i inteligentną mobilność.

Działanie Unii Europejskiej koncentruje się ponadto na poniższych filarach (politykach określonych na lata 2020-2024):

- Europa na miarę ery cyfrowej, wedle której strategia cyfrowa UE zapewni ludziom dostęp do technologii najnowszej generacji,
- Gospodarka służąca ludziom, zakładająca, że UE musi stworzyć bardziej atrakcyjne środowisko inwestycyjne; musi promować wzrost gospodarczy, który przyczynia się do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, zwłaszcza dla młodych ludzi i małych przedsiębiorstw,
- Silniejsza pozycja Europy na świecie, podkreślająca, że głos UE musi być dobrze słyszalny na świecie; akcentujący multilateralizm i międzynarodowy ład oparty na zasadach,
- Promowanie europejskiego stylu życia, zakładającego, że Europa musi chronić praworządność, jeśli chce stać po stronie sprawiedliwości i stać na straży najważniejszych wartości UE,
- Nowy impuls dla demokracji europejskiej, w związku z czym Europejczycy mają mieć możliwość zabierania głosu i mieć świadomość zagrożeń związanych z możliwą ingerencją z zewnątrz, dezinformacją i nawoływaniem do nienawiści w internecie.

Strategie krajowe

Niniejszy dokument wykazuje komplementarność z założeniami **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**, która stanowi narzędzie do zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w Polsce. Przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, określa nowy model rozwoju poprzez

niezbędne działania i instrumenty wdrażania. Strategia przyjęła trzy cele szczegółowe:

cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, zakładający reindustrializację, rozwój innowacyjnych firm, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, kapitał dla rozwoju i ekspansję zagraniczną;

cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, zakładający spójność społeczną i rozwój zrównoważony terytorialnie;

cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, zakładający działania w obszarach: prawo w służbie obywatelom i gospodarce, instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, e-państwo, finanse publiczne oraz efektywność wykorzystania środków UE.

Celem Strategii jest stworzenie warunków do wzrostu dochodów mieszkańców przy jednoczesnym zwiększeniu spójności społecznej, ekonomicznej, środowiskowej i terytorialnej Polski, a także pokonanie tzw. pułapek rozwojowych, takich jak pułapka: średniego dochodu, braku równowagi, przeciętnego produktu, demograficzna i słabości instytucji. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju przejęła założenia i funkcję Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Dokument zawierał ustalenia i zalecenia dla planów zagospodarowania przestrzennego województw i niższych poziomów władz. W 2020 roku Koncepcja została usunięta z systemu planistycznego w konsekwencji zmian prawnych w obszarze planowania przestrzennego. Niemniej jednak założenia Koncepcji korespondują z celami niniejszego dokumentu w odniesieniu do:

- celu 1 w zakresie podwyższenia konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności,

- celu 2 w zakresie poprawy spójności wewnętrznej i równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,

- celu 3 w zakresie poprawy dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej,
- celu 4 w zakresie kształtowania struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,
- celu 5 w zakresie zwiększenia odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. jest **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, uchwalona przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Dokument jest rozwinięciem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), która podkreślała istotność rozwoju Polski w sposób społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane i wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze, przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe. Jak wspomniano powyżej (w rozdziale „Obszary strategicznej interwencji”) Strategia wskazuje Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, przeniesione następnie do innych krajowych i regionalnych strategii rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju. Cel główny KSRR zdefiniowany jest jako efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel ten osiągnięty ma zostać poprzez realizację trzech celów szczegółowych. KSRR wiąże działania realizujące cele o charakterze horyzontalnym, jakimi jest wzmacnianie konkurencyjności wszystkich regionów, miast i obszarów wiejskich (cele 2 i 3) z celem 1 zapewniającym

większą spójność rozwoju kraju, poprzez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo.

W ramach celu 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, zakłada się wsparcie o charakterze wyrównawczym, ukierunkowane na przezwyciężenie barier i problemów kilku typów obszarów o mniej korzystnych uwarunkowaniach rozwojowych.

W celu 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych, będą rozwijane i wykorzystywane instrumenty wsparcia ukierunkowane na tworzenie warunków do wzrostu konkurencyjności, innowacyjności i inwestycji w wybranych sektorach.

W celu 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie, podkreśla się konieczność wzmacniania sprawności administracji wszystkich szczebli, w szczególności szczebla lokalnego, wzmocnienia inicjatyw i środków na rzecz rozwijania zdolności administracji do planowania i prowadzenia działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie, a także wzmacniania współpracy pomiędzy rządem, samorządem wojewódzkim i samorządami lokalnymi, a także podmiotami niepublicznymi, na rzecz osiągania celów polityki regionalnej. Z uwagi na istotne znaczenie członkostwa Polski w Unii Europejskiej, jednym z podstawowych dokumentów strategicznych jest **Umowa Partnerstwa**, regulująca współpracę UE z Polską min. w zakresie wykorzystania funduszy europejskich. Umowa określa cele i zakres interwencji, instytucje odpowiedzialne za zarządzanie funduszami, programy oraz ich finansowanie. Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, wskazuje oczekiwane rezultaty oraz wyznacza obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe. Umowa Partnerstwa zwraca uwagę na różnice w rozwoju poszczególnych województw, a w ich granicach na zróżnicowanie między subregionami. ramach umowy partnerstwa wyznaczono 6 celów, które bezpośrednio i pośrednio korespondują z założeniami niniejszej Strategii:

Cel 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa

Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa

Cel 3: Lepiej połączona Europa

Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym

Cel 5: Europa bliżej obywateli

Cel 6: Łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu

Powyższe cele zakładają działania określone w formie wyzwań.

Wyzwaniami tymi są:

- Wzrost znaczenia badań i innowacji oraz wykorzystanie zaawansowanych technologii,
- Wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki,
- Cyfryzacja,
- Efektywność energetyczna i redukcja gazów cieplarnianych,
- Wsparcie produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
- Wsparcie infrastruktury energetycznej i inteligentnych rozwiązań,
- Przystosowanie do zmian klimatu,
- Zrównoważona gospodarka wodna i ściekowa,
- Gospodarka o obiegu zamkniętym i efektywne wykorzystanie zasobów,
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej,
- Transport niskoemisyjny i mobilność miejska,
- Transport,
- Rynek pracy, zasoby ludzkie,
- Edukacja, kształcenie, umiejętności,
- Włączenie i integracja społeczna,
- Ochrona zdrowia,
- Kultura i turystyka,
- Europa bliżej obywateli,
- Europa w drodze ku gospodarce neutralnej dla klimatu.

Wyzwania te realizowane są poprzez system programów określających zakres, formę i tryb wsparcia unijnego. Są to programy krajowe (Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko, Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej i Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową), programy regionalne (dla poszczególnych województw) oraz programy bezpośrednio realizowane przez Komisję Europejską (np. Horyzont Europa, Erasmus+). Środki na realizację programów pochodzą z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego+, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury czy Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Strategie regionalne

Na grunt wojewódzki założenia powyższe przenosi **Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”**, która jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”. Strategia formułuje wizję rozwoju województwa śląskiego, która z kolei stanowi podstawę do sformułowania głównych celów polityki rozwoju i stanowi określenie aspiracji i dążeń społeczności regionalnej. Wizja strategii zamyka się hasłem "Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku". Wizja ta prowadzić ma do osiągnięcia stanu, w którym województwo będzie regionem:

- stwarzającym możliwości rozwojowe mieszkańcom, dającym poczucie bezpieczeństwa publicznego, ekonomicznego, zdrowotnego i socjalnego,
- o silnej tożsamości kulturowej i wysokim stopniu identyfikacji z regionem,
- o ugruntowanym, pozytywnym wizerunku nowoczesnego i atrakcyjnego regionu,
- skutecznie reagującym na pojawiające się zmiany w otoczeniu, w którym nowoczesna, innowacyjna i zdywersyfikowana gospodarka, medycyna, kultura i edukacja zapewniają utrzymanie pozycji jednego z kilku centrów rozwoju cywilizacyjnego Polski i Europy,
- umożliwiającym rozwój wiedzy i kompetencji w silnych jednostkach naukowo-badawczych,
- stanowiącym obszar zrównoważony terytorialnie, opierający swój rozwój na układzie: metropolii, aglomeracji, miast oraz silnych obszarów wiejskich, równoważącym funkcje i zachowującym spójność regionalną,
- kładącym nacisk na współpracę i współdziałanie społeczności lokalnych w dobrze zorganizowanych i ukształtowanych w wymiarze organizacyjnym, społecznym i gospodarczym subregionach,
- kształtującym odpowiedzialnie swoją politykę gospodarczą, przestrzenną oraz środowiskową,

- stwarzającym warunki do zdrowego i aktywnego życia w wysokiej jakości środowisku oraz zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystycznych oraz rekreacyjnych,
- wpisującym się w najważniejsze układy infrastrukturalne Europy,
- otwartym na współpracę w skali krajowej i międzynarodowej.

Wizja zrealizowana będzie poprzez cele strategiczne i cele operacyjne:

CEL STRATEGICZNY A - Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej, z celami operacyjnymi: Konkurencyjna

gospodarka, Innowacyjna gospodarka i Silna lokalna przedsiębiorczość,

CEL STRATEGICZNY B - Województwo śląskie regionem przyjaznym dla

mieszkańca, z celami operacyjnymi: Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych, Aktywny mieszkaniec, Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki,

CEL STRATEGICZNY C - Województwo śląskie regionem wysokiej jakości

środowiska i przestrzeni, z celami operacyjnymi: Wysoka jakość

środowiska, Efektywna infrastruktura, Atrakcyjne warunki zamieszkania,

kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian

klimatu,

CEL STRATEGICZNY D - Województwo śląskie regionem sprawnie

zarządzanym, z celami operacyjnymi: Zrównoważony rozwój terytorialny,

Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu,

Nowoczesna administracja publiczna.

Niniejsza Strategia koresponduje z wszystkimi powyższymi celami strategicznymi.

Strategie ponadlokalne

Powiat Tarnogórski terytorialnie obejmuje gminy, które w części (Tarnowskie Góry, Radzionków, Zbrostawice, Ożarówce i Świerklaniec)

należą do Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Metropolia jest związkiem metropolitalnym, do którego należy 41 miast i gmin.

Najważniejszym celem związku jest podejmowanie działań poprawiających jakość i komfort życia poprzez wprowadzanie wspólnych rozwiązań i wykorzystanie potencjału gmin członkowskich. Metropolia GZM realizuje zadania w sferze transportu publicznego, rozwoju społeczno-gospodarczego, kształtowania ładu przestrzennego i promocji. Podstawą działalności Metropolii jest **Strategia Rozwoju Górnośląsko-**

Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r. przyjęta uchwałą nr XLIX/367/2022 Zgromadzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii z 16 grudnia 2022 r. Określoną w Strategii misją Metropolii jest kreowanie spójności obszaru metropolitalnego, integrowanie potencjałów gmin, inicjowanie działań i inspirowanie do rozwoju poprzez otwartość, współpracę i nowoczesne zarządzanie. Wizją związku jest dążenie do stanu, w którym Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia będzie obszarem atrakcyjnym do życia, nauki, pracy i wypoczynku, dobrze zintegrowanym, wykorzystującym synergię różnorodności, tradycji i dziedzictwa przemysłowego, rozwijającym ofertę kulturalną i nowoczesną gospodarkę, podlegającym transformacji w dążeniu do neutralności klimatycznej i odporności na kryzysy, o silnej pozycji wśród obszarów metropolitalnych.

Struktura założeń docelowych dokumentu zbudowana jest z priorytetów, celów i kierunków działań, w które wpisują się założenia niniejszej Strategii.

W ramach priorytetu Adaptacja do zmian klimatu i odporność (GZM działająca według zasad zrównoważonego rozwoju) sformułowano następujące cele:

- Rozwój i zarządzanie niebiesko-zieloną infrastrukturą,
- Transformacja energetyczna i poprawa jakości powietrza,
- Integrowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi i komunalnymi osadami ściekowymi, z ukierunkowaniem na gospodarkę obiegu zamkniętego,
- Upowszechnianie wiedzy na temat zmian klimatu i zrównoważonego rozwoju.

W ramach priorytetu Mobilność i dostępność (GZM mobilna, niskoemisyjna, spójna transportowo) sformułowano cele:

- Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej i upowszechnienie publicznego transportu zbiorowego jako pierwszego wyboru w codziennych podróżach,
- Tworzenie warunków infrastrukturalnych i organizacyjnych do rozwoju transportu zbiorowego i drogowego,
- Rozwój transportu szynowego,
- Upowszechnianie mikromobilności, w tym roweru i idei współdzielenia.

W ramach priorytetu Przestrzeń i spójność społeczna (GZM otwarta, przyjazna, dbająca o ład przestrzenny i warunki życia) sformułowano cele:

- Racjonalne korzystanie z przestrzeni wobec kurczenia się miast i suburbanizacji,
- Aktywne podejście do wyzwań demograficznych,
- Poprawa warunków do rozwoju społeczności otwartych, aktywnych i kreatywnych.

W ramach priorytetu *Metropolitalność i innowacyjność* (GZM innowacyjna, silna gospodarczo, wzmacniająca kapitał ludzki) sformułowano cele:

- Kreowanie warunków do rozwoju gospodarczego i innowacji,
- Wzmacnianie funkcji metropolitalnych,
- Wzmacnianie konkurencyjności ośrodków akademickich i szkół w GZM.

W ramach priorytetu *Współpraca i otwartość* (GZM inicjująca, inspirująca, wewnętrznie zintegrowana) sformułowano cele:

- Nowoczesne zarządzanie,
- Rozwój wewnętrznej i zewnętrznej współpracy GZM,
- Promocja GZM.

Każdemu celowi zostały przypisane kierunki działania, które mają służyć integrowaniu indywidualnych potencjałów gmin członkowskich, inicjowaniu działań rozwojowych oraz inspirowaniu rozwiązań innowacyjnych na rzecz stopniowego wzmacniania funkcji metropolitalnych i poprawy jakości życia.

Priorytety rozwojowe niniejszej Strategii wpisują się także w założenia

Strategii Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa

Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.

Strategia ta jest narzędziem służącym do podnoszenia jakości życia mieszkańców Subregionu Centralnego w sposób zintegrowany. Stanowi kontynuację działań realizowanych od perspektywy finansowej 2007-2013 polegających na zastosowaniu instrumentu terytorialnego w postaci Programu Rozwoju Subregionów, wzmocnionego w perspektywie 2014-2020 poprzez Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego, przyjęta uchwałą nr 50/2023 Walnego Zebrania Członków Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego z dnia 18 kwietnia 2023 r., zakłada realizację misji, wizji rozwoju i celu horyzontalnego. Misją Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego jest tworzenie warunków do współpracy Członków Związku na rzecz poprawy jakości życia na obszarze Subregionu Centralnego poprzez animowanie partnerstw oraz zintegrowanie działań wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację polityki rozwoju. Wizja z kolei sprowadza się do określenia stanu

docelowego. Zgodnie z nim, w 2030 roku Subregion Centralny województwa śląskiego będzie miejscem nowoczesnym, oferującym wysoką jakość życia jego mieszkańcom w czystych i zielonych obszarach dzięki sprawnie prowadzonemu procesowi transformacji społeczno-gospodarczej, adaptującym się do zmieniającego się otoczenia, wykorzystującym swoje wewnętrzne potencjały, opartym na silnym kapitale społecznym oraz spójnym przestrzennie i zintegrowanym w wielu wymiarach.

W dokumencie tym nakreślony został także cel horyzontalny: „Subregion Centralny przestrzenią partnerskiej współpracy i zrównoważonego rozwoju”

Misja, wizja i cel horyzontalny zrealizowane mają zostać poprzez system priorytetów, celów strategicznych, celów operacyjnych i szczegółowych kierunków działań.

Na priorytet P I. Przestrzeń i środowisko - składają się cel strategiczny CS 1. Subregion Centralny przyjazny środowisku i cele operacyjne: C 1.1. Poprawa jakości powietrza, C 1.2. Zwiększanie odporności miast na zmiany klimatu i C 1.3. Zrównoważona gospodarka zasobami i ochrona środowiska.

Na priorytet P II. Mobilność - składają się cel strategiczny CS 2. Mobilny Subregion Centralny i cel operacyjny C 2.1. Dostępna i zrównoważona mobilność miejska.

Na priorytet P III. Społeczeństwo i gospodarka - składają się cel strategiczny CS 3. Subregion Centralny sprzyjający rozwojowi społecznemu i gospodarczemu i cele operacyjne: C 3.1. Łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji, C 3.2. Łagodzenie skutków niekorzystnych trendów demograficznych, C 3.3. Atrakcyjne warunki życia i zamieszkania i C 3.4. Zintegrowana i atrakcyjna oferta turystyczna.

Na priorytet P IV. Zarządzanie i współpraca - składają się cel strategiczny CS 4. Subregion Centralny zintegrowany i sprawnie zarządzany i cele operacyjne: C 4.1. Wysoka jakość zarządzania rozwojem Subregionu Centralnego, C 4.2. Wysoki poziom kompetencji kadr jednostek samorządu terytorialnego w Subregionie Centralnym i C 4.3. Współpraca z otoczeniem wewnętrznym i zewnętrznym Subregionu Centralnego.

10 SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Powodzenie realizacji Strategii uzależnione jest od dostępności środków finansowych na realizację założonych celów oraz od skumulowania działań wszystkich jednostek zaangażowanych w jej wdrożenie i realizację.

Głównym podmiotem realizującym założenia Strategii jest Powiat Tarnogórski, stanowiący poziom sterujący, wykorzystujący zasoby kadrowe, doświadczenie oraz dostęp do odpowiednich narzędzi technicznych i finansowych.

We wdrożenie Strategii zaangażowani będą:

- Zarząd Powiatu odpowiedzialny za akceptowanie i zatwierdzenie Strategii, jej realizację, ocenę osiągniętych efektów oraz ocenę i koordynowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów;
- Rada Powiatu odpowiedzialna za uchwalanie Strategii;
- wyznaczeni przez Zarząd Powiatu pracownicy koordynujący wdrażanie Strategii, oraz analizujący dane związane z monitoringiem osiągnięcia wskaźników przewidzianych w Strategii;
- podmioty realizujące działania zgodne z założeniami Strategii, stanowiące jej poziom wykonawczy.
- podmioty zaangażowane w opiniowanie i konsultowanie Strategii (tj. władze samorządowe, członkowie lokalnych organizacji społecznych, mieszkańcy i przedsiębiorcy), stanowiące poziom opiniodawczy Strategii. Podmioty te uczestniczyć będą w określeniu wpływu Strategii na poprawę jakości funkcjonowania obszarów: społeczno-gospodarczego, ekonomicznego czy przestrzenno-funkcjonalnego.

Powyższa struktura zapewniać ma sprawne i efektywne zarządzanie Strategią, tj.:

- nadzór nad realizacją poszczególnych kierunków działań związanych z jej wdrożeniem,
- bieżącą weryfikację postępów w ramach realizacji kierunków działań,
- kontrolę nad obiegiem informacji oraz środków finansowych,
- dynamizację działań wszystkich partnerów uczestniczących w procesie wdrażania Strategii,
- pozyskiwanie partnerów, inwestorów i tworzenie przyjaznego klimatu dla prowadzonych działań,
- informowanie o efektach i skutkach podejmowanych działań,
- merytoryczne wsparcie realizacji zadań,

- mobilizację aktywności społecznej wokół celów i kierunków zadań w Strategii,
- zwiększanie w wyniku wdrożenia Strategii, efektywności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej obszaru Powiatu,
- monitoring i ocenę,
- pomiar efektywności i aktualizację zapisów Strategii.

W odniesieniu do wytycznych dotyczących sporządzenia dokumentów wykonawczych, ze względu na przekrojowy charakter dotyczący wielu dziedzin, a także fakt, że Strategia jest dokumentem ramowym, to stanowi ona podstawę dla innych dokumentów o charakterze wykonawczym. Wszystkie programy, plany, strategie sektorowe, są dokumentami wykonawczymi, dla których Strategia stanowi podstawę ich opracowania.

11 MONITORING REALIZACJI STRATEGII

Monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w sposób ciągły w dwóch horyzontach:

- bieżącym, w czasie którego monitorowany będzie postęp realizacji założonych kierunków działań,
- długofalowym, w czasie którego obserwowany będzie postęp (dynamika) realizacji celów Strategii oraz dynamika osiągania założonych wskaźników, a także zachodzące zmiany w strukturze tych elementów.

Monitorowanie obejmować będzie:

- zbieranie danych ilościowych / jakościowych dotyczących wdrażania kierunków działań wraz z określeniem poziomu realizacji działań i ewentualnej rozbieżności pomiędzy zakładanymi a realizowanymi działaniami,
- zbieranie danych ilościowych / jakościowych dotyczących realizacji celów strategicznych (monitoring przyjętych wskaźników),
- raportowanie stopnia realizacji celów Strategii,
- ocenę osiągniętych rezultatów oraz określenie stopnia wykonania przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności między przyjętymi i osiągniętymi rezultatami,
- analizę przyczyn rozbieżności oraz identyfikację obszarów wymagających podjęcia działań interwencyjnych i korekt.

Badanie postępu realizacji Strategii odbywało się będzie na podstawie informacji i danych przekazywanych przez podmioty zaangażowane w realizację Strategii oraz na podstawie danych będących w posiadaniu Starostwa Powiatowego.

Dzięki zebranych i przeanalizowanym danym, ocenić będzie można zgodność realizacji Strategii z założonymi celami i określonymi kierunkami. Zebrane dane pozwolą zdiagnozować ewentualne trudności i opóźnienia w realizacji celów i kierunków działań oraz wskaźników. Dzięki temu możliwe będzie reagowanie na zarejestrowane odchylenia od przyjętych założeń, projektując zmiany czy korygując wskaźniki, dotyczące wdrażania Strategii. Monitoring będzie wstępnym etapem projektowania ewentualnych zmian.

Podstawowym narzędziem analizy stanu wdrażania Strategii będą przyjęte wskaźniki. Z kolei podstawowymi dokumentami stanowiącym źródło danych o tych wskaźnikach będą: coroczny Raport o stanie Powiatu oraz dane GUS.

Tabela 13 Wskaźniki monitorowania realizacji założeń Strategii

Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
Wysokość środków przeznaczonych przez Powiat na infrastrukturę drogową i towarzyszącą	Starostwo Powiatowe Zarząd Dróg Powiatowych	wzrost
Wysokość środków przeznaczonych przez Powiat na modernizację, remont i budowę obiektów użyteczności publicznej	Starostwo Powiatowe	wzrost
Wysokość środków przeznaczonych przez Powiat na infrastrukturę obiektów edukacyjnych	Starostwo Powiatowe	wzrost
Wysokość nakładów Powiatu na remont, modernizację i doposażenie infrastruktury ochrony zdrowia	Starostwo Powiatowe	wzrost
Wysokość środków przeznaczonych przez Powiat na dostosowanie infrastruktury do sytuacji kryzysowych oraz przeznaczonych na cyberbezpieczeństwo	Starostwo Powiatowe	wzrost
Wysokość środków przeznaczonych przez Powiat na inicjatywy oddolne	Starostwo Powiatowe	wzrost
Wysokość środków przeznaczonych przez Powiat na realizację projektów społecznych i edukacyjnych	Starostwo Powiatowe	wzrost
Wysokość środków przeznaczonych na aktywizację lokalnego rynku pracy	Starostwo Powiatowe Powiatowy Urząd Pracy	wzrost
Liczba przedsięwzięć proekologicznych	Starostwo Powiatowe podmioty społeczne	wzrost

Wskaźniki oceny rezultatów	Podmioty realizujące	Oczekiwany trend
Wysokość środków przeznaczonych przez Powiat na współpracę z podmiotami sektora społecznego	Starostwo Powiatowe	wzrost
Wysokość pozyskanego dofinansowania na realizację zadań Powiatu	Starostwo Powiatowe	wzrost

Źródło: opracowanie własne

12 RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Założone w niniejszej Strategii cele wraz z przypisanymi im kierunkami działań zostaną osiągnięte i zrealizowane przy założeniu zapewnienia im stabilnego finansowania. Montaż finansowy opierać się będzie o wszystkie możliwe systemy finansowania, w tym środki własne Powiatu oraz finansowe instrumenty zewnętrzne, pochodzące zarówno z budżetu państwa, dostępnych środków bankowych (ze szczególnym uwzględnieniem Banku Gospodarstwa Krajowego), a także ze środków Unii Europejskiej.

Na szczeblu wojewódzkim odpowiedzią na źródła finansowania jest głównie program Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, a także środki dostępne w kolejnej perspektywie programowej, które będą służyć realizacji wizji i celów rozwojowych regionu, zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” i stanowić jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. Realizacja Programu wspiera procesy rozwojowe województwa w stawaniu się nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji i zapewniającym możliwości rozwoju mieszkańcom, a także oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku. Cele programu wpisują się w wizję rozwoju Unii Europejskiej zawartą w komunikacie oraz regulacjach dotyczących Europejskiego Zielonego Ładu w zakresie przekształcenia UE w sprawiedliwe i dobrze prosperujące społeczeństwo, żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. ma osiągnąć zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto. Program stanowi także instrument realizacji Umowy Partnerstwa 2021-2027 – dokumentu określającego strategię interwencji funduszy europejskich w ramach unijnej polityki spójności w Polsce, a także Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, służącemu zapewnieniu wsparcia obszarom borykającym się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii Europejskiej do 2050 r. Środki Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w województwie śląskim służą realizacji głównego celu Funduszu tj. łagodzeniu skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu. Z uwagi na długą perspektywę czasową wdrażania Strategii, źródła i ramy finansowe zostały określone w sposób kierunkowy poprzez wskazanie potencjalnych, znanych dzisiaj źródeł finansowania. Niemniej jednak

głównymi źródłami finansowania założonych działań będą budżet Powiatu i środki pozostające do dyspozycji w ramach Funduszy Europejskich, w tym Funduszy Europejskich dla Śląskiego 2021-2027, a także środki w ramach kolejnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Skuteczna i możliwie pełna realizacja założeń Strategii wiązać się będzie więc z wykorzystaniem narzędzi wsparcia, które przedstawia tabela obejmująca cele, działania i przypisane im źródła finansowania.

Tabela 14 Cele strategiczne, kierunki działań i źródła finansowania w ramach finansowych 2026-2035

Cel strategiczny	Kierunki działań	Źródła finansowania
C 1. Efektywna, dostępna i zrównoważona infrastruktura	K 1. Modernizacja, remont dróg i obiektów użyteczności publicznej, znajdujących się na terenie Powiatu Tarnogórskiego	Środki z funduszy europejskich na poziomie regionalnym i krajowym, w tym środki dostępne w kolejnej perspektywie programowej UE
	K 2. Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej	Programy i środki krajowe, w tym dostępne środki własne
	K 3. Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i zdrowotnej	
	K 4. Rozwój infrastruktury sportowej	
	K 5. Rozwój infrastruktury rowerowej	
	K 6. Dostosowanie infrastruktury do sytuacji kryzysowych	
	K 7. Adaptacja infrastruktury do zmian klimatu i zielono-błękitna infrastruktura	
	K 8. Łagodzenie skutków zmian klimatycznych i ochrona środowiska	
	K 9. Ochrona zabytków	
C 2. Innowacyjne szkolnictwo i nowoczesna gospodarka	K 10. Dostosowanie kompetencji i kwalifikacji uczniów do trendów i potrzeb rynku pracy	Środki z funduszy europejskich na poziomie regionalnym i krajowym, w tym środki dostępne w kolejnej perspektywie programowej UE
	K 11. Modernizacja bazy kształcenia zawodowego	
	K 12. Kadry dla nowoczesnej gospodarki	Programy i środki krajowe, w tym dostępne środki własne
	K 13. Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli	
	K 14. Efektywna współpraca z przedsiębiorcami	
C 3. Zielony, przyjazny i bezpieczny Powiat	K 15. Rozwój oferty edukacyjnej	
	K 16. Podnoszenie świadomości ekologicznej	Środki z funduszy europejskich na poziomie regionalnym i krajowym,

Cel strategiczny	Kierunki działań	Źródła finansowania
	K 17. Dostosowanie usług do potrzeb społeczeństwa	w tym środki dostępne w kolejnej perspektywie programowej UE
	K 18. Poprawa dostępności cyfrowej	Programy i środki krajowe, w tym dostępne środki własne
	K 19. Rozwój kompetencji cyfrowych	
	K 20. Wspieranie rozwoju kultury i turystyki	
	K 21. Ochrona dziedzictwa kulturowego	
	K 22. Programy profilaktyczne i zdrowotne	Środki z funduszy europejskich na poziomie regionalnym i krajowym,
	K 23. Podnoszenie kwalifikacji służb zarządzania kryzysowego	w tym środki dostępne w kolejnej perspektywie programowej UE
	K 24. Wzmocnienie potencjału służb ratowniczych	Programy i środki krajowe, w tym dostępne środki własne
	K 25. Podnoszenie świadomości społecznej w reagowaniu na sytuacje kryzysowe	

Źródło: opracowanie własne

13 EWALUACJA EX-ANTE

Opracowując przedmiotową Strategię jako właściwy przyjęto model ewaluacji oparty o proces partycypacyjny. Ewaluacja była prowadzona już od momentu rozpoczęcia prac diagnostycznych. Przeprowadzenie diagnozy stanu Powiatu z użyciem zebranych danych ilościowych i jakościowych, w tym danych statystycznych, badań sondażowych, a także w uzupełnieniu pozyskanych w ten sposób informacji, przeprowadzone spotkania konsultacyjne, w tym o charakterze warsztatów strategicznych z kluczowymi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Powiatu, pozwoliły między innymi określić wnioski z diagnozy i zidentyfikować szanse, zagrożenia czy wyzwania strategiczne. Powyższe stało się punktem wyjścia do określenia wizji, misji, celów strategicznych, kierunków działań oraz ich planowanego zakresu. Znalazło również swoje odzwierciedlenie w oczekiwanych rezultatach planowanych działań, uwarunkowaniach funkcjonalnych, systemie realizacji oraz proponowanych ramach finansowych i źródłach finansowania. Planowane działania zostały oparte na zidentyfikowanych potrzebach i problemach. Poszczególne zadania wyznaczone w ramach celów strategicznych są adekwatne do problemów i potrzeb zdiagnozowanych wśród społeczności Powiatu Tarnogórskiego. Ponadto należy zauważyć, że ich efekty nie są rozłączne, a wręcz przeciwnie – są komplementarne, wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, prowadzącego do zrównoważonego rozwoju, a przyjęta logika interwencji stanowi odpowiedź na strategiczne wyzwania stojące przed Powiatem Tarnogórskim.

Uzasadnienie

Powiat Tarnogórski zakończył prace związane z przygotowaniem dokumentu „Strategia Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego na lata 2025-2035”, który będzie wyznaczać kierunki rozwoju do 2035 roku. Prawidłowo zaplanowane działania strategiczne są znaczącym bodźcem rozwoju lokalnego, skutkują polepszeniem infrastruktury, służą rozwojowi społeczno-gospodarczemu oraz stymulują większą aktywnością mieszkańców Powiatu. Dokument powstał w oparciu o diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu, analizę jego potencjałów, barier i wyzwań oraz prognozy trendów rozwojowych. W procesie przygotowania strategii wykorzystano konsultacje społeczne. Umożliwiło to stworzenie dokumentu odpowiadającego rzeczywistym potrzebom wspólnoty lokalnej i uwzględniającego różnorodne perspektywy.

Przyjęcie Strategii jest niezbędne dla prowadzenia spójnej i odpowiedzialnej polityki rozwojowej powiatu oraz efektywnego wykorzystania jego zasobów i potencjałów. Dokument stanie się punktem odniesienia dla planowania działań wszystkich jednostek organizacyjnych powiatu i będzie narzędziem monitorowania postępów w realizacji zamierzonych celów.

W związku z powyższym podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia projektu Strategii Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego na lata 2025–2035 jest zasadne.